

The Project Gutenberg eBook of La Sinjorino el la Maro, by Henrik Ibsen

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: La Sinjorino el la Maro

Author: Henrik Ibsen

Translator: Odd Tangerud

Release date: September 5, 2006 [EBook #19182]

Language: Esperanto

Credits: Produced by William Walter Patterson and Andrew Sly

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK LA SINJORINO EL LA MARO ***

Henrik Ibsen

LA SINJORINO EL LA MARO

Teatraĵo en kvin aktoj

(Fruen fra havet)

1888

Tradukis:

Odd Tangerud

Eldonejo: Jec Scandinavia a/s

Postboks 28, N — 3401 Lier

Tlf. 32 85 50 03. Fax. 32 85 50 82

ISBN 82-91707-50-2

LA SINJORINO EL LA MARO

ROLOJ:

- DOKTORO WANGEL, distrikta kuracisto.
- SINJORINO ELLIDA WANGEL, lia dua edzino.
- Liaj filinoj el la unua geedzeco:
 - BOLETTE.
 - HILDE, nur duone plenkreska.
- LEKTORO ARNHOLM.
- LYGSTRAND, antaŭa maristo, malsana. Li esperas fariĝi skulptisto.
- BALLESTED, pedelo, ĉiofaranto, amatora pentristo
- FREMDA VIRO.
- JUNAĴ HOMOJ EL LA URBO.
- TURISTOJ.
- SOMERGASTOJ.

(La intrigo okazas somere en malgranda urbo ĉe fjordo en norda Norvegio.)

UNUA AKTO

(La domo de **doktoro Wangel**. Tegmentita verando maldekstre. Ĝardeno antaŭe kaj ĉirkaŭe. Malsupre de la verando estas flagstango. Dekstre en la ĝardeno estas laŭbo kun tablo kaj seĝoj. Heĝa barilo kun malgranda enireja pordo en la fono. Malantaŭ la barilo estas vojo al la marbordo. Aleo laŭ la vojo. Inter la arboj vidiĝas la fjordo kaj altaj montodorsoj kaj montopintoj en la malproksimejo. Estas varma kaj brile klara somermateno.)

(**Ballested**, mezaĝa, vestita en malnova velurjako kaj kun larĝgranda artistĉapelo, staras apud la flagstango ordigante la ŝnuron. La flago kuŝas sur la tero. Iom fore de li staras pentrostablo kun streĉita tolo. Flanke de ĝi kuŝas faldebla seĝo, penikoj, paletro kaj pentrista kesteto.)

(**Bolette Wangel** venas sur la verandon tra la malfermita ĝardenĉambra pordo. Ŝi portas grandan vazon kun floroj, kiun ŝi metas sur la tablon.)

BOLETTE

Nu, Ballested, — ĉu vi sukcesas ĝin suprentiri?

BALLESTED

Jes ja, fraŭlino. Estas simpla afero. — Pardonu, — ĉu vi atendas fremdulojn vizite hodiaŭ?

BOLETTE

Jes, ni atendas ĉefinstruiston Arnholm ĉi tien antaŭtagmeze. Li venis al la urbo ĉi-nokte.

BALLESTED

Arnholm? Atendu iomete —. Ĉu li ne nomiĝis Arnholm, tiu gubernisto ĉi tie antaŭ kelkaj jaroj?

BOLETTE

Jes. Ĝuste li.

BALLESTED

Jen, jen. Li do revenos ĉi tien denove.

BOLETTE

Ĝuste tial ni deziras flagi.

BALLESTED

Jes, estas ja vere konvene.

(**Bolette** iras en la ĝardenan ĉambron.)

(Iom poste **Lyngstrand** venas laŭ la vojo dekstre, kaj haltas interesate vidante la stablon kaj la pentristajn aĵojn. Li estas maldika, juna viro, simple vestita sed bonorde; kaj li aspektas malforte.)

LYNGSTRAND

(de ekstere de la heĝo) Bonan matenon.

BALLESTED

(turnas sin) Ho —! Bonan matenon. (Suprenlevas la flagon.) Jen, jen, — Nun leviĝas la balono. (Fiksis la ŝnuron, kaj iom ordigas ĉe la stablo.) Bonan matenon, estimato. Mi tamen ne havas la plezuron —

LYNGSTRAND

Aspekte vi estas pentristo, vi.

BALLESTED

Kompreneble. Ĉu mi ne ankaŭ estus pentristo?

LYNGSTRAND

Jes, mi vidas. — Ĉu vi permesas, ke mi eniru?

BALLESTED

Vi eble volas rigardi?

LYNGSTRAND

Jes, mi ege volus.

BALLESTED

Ho, ankoraŭ ne estas io konsiderinda por rigardi. Sed bonvolu. Proksimiĝu.

LYNGSTRAND

Dankon, dankon. (Li proksimiĝas tra la kradpordo.)

BALLESTED

(pentras) Jen la fjordo inter la insuloj, pri kiuj mi nun laboras.

LYNGSTRAND

Mi ja vidas.

BALLESTED

Sed mankas ankoraŭ la figuro. En la ĉi-tiea urbo neeblas trovi modelon.

LYNGSTRAND

Ĉu estu ankaŭ figuro?

BALLESTED

Jes. Ĉe tiu rifo en la antaŭo kuŝu duone morta marvirino.

LYNGSTRAND

Kial ŝi estu duone morta?

BALLESTED

Ŝi erare naĝis el la maro, kaj ne povas retrovi la vojon elen. Kaj nun ŝi kuŝas tie, kaj pereas en la sensala akvo, vi komprenas.

LYNGSTRAND

Nu, tiel.

BALLESTED

Estas la sinjorino en ĉi tiu domo, kiu donis al mi la ideon tion pentri.

LYNGSTRAND

Kion vi fine nomu la bildon?

BALLESTED

Mi intencas nomi ĝin "La fino de la marvirino".

LYNGSTRAND

Konvenas bone. — Vi certe faros ion bonan el tio.

BALLESTED

(rigardas lin) Fakulo eble?

LYNGSTRAND

Pentristo, vi sugestas?

BALLESTED

Jes.

LYNGSTRAND

Ne, mi ne estas. Sed mi fariĝos skulptisto. Mi nomiĝas Hans Lyngstrand.

BALLESTED

Nu, vi estas skulptisto? Jes ja, la arto skulpti ankaŭ estas bela arto. — Mi opinias, ke mi foje vidis vin sur la strato. Ĉu vi estas longe loĝinta ĉi tie?

LYNGSTRAND

Ne, nur du semajnojn. Sed mi provos trovi eblecon restadi la tutan someron.

BALLESTED

Ĝui la agrablan naĝejan vivon? Ĉu?

LYNGSTRAND

Jes. Mi provos regajni miajn fortojn.

BALLESTED

Ĉu malsana?

LYNGSTRAND

Jes, mi iom malsanetas. Sed ne estas danĝere. Estas nur ioma anheleco en la brusto.

BALLESTED

Ba! — bagatelaĵo! Tamen vi devus viziti iun spertan kuraciston.

LYNGSTRAND

Mi intencis foje demandi al doktoro Wangel.

BALLESTED

Jes, faru. (rigardas maldekstren) Jen denove venas vaporŝipo. Plenŝtopita de pasaĝeroj surborde. Estas ja mirinda kresko en la feriado la lastajn jarojn.

LYNGSTRAND

Jes, vere estas vigla trafiko, mi opinias.

BALLESTED

Venas ankaŭ amaso da somergastoj. Mi ofte timas, ke nia bela urbo perdu sian karakteron pro tiu fremdaĵo.

LYNGSTRAND

Ĉu vi naskiĝis en la urbo?

BALLESTED

Ne, tio ne. Sed mi akla — aklimatigis min. Mi sentas min ligita al la loko per la ligoj de tempo kaj kutimo.

LYNGSTRAND

Vi do loĝas ĉi tie longe?

BALLESTED

Nu, dek sep . . .dek ok jarojn. Mi venis kun la teatra grupo de Skive. Sed jen ni akiris financajn malfacilaĵojn. La grupo dissolviĝis, kaj disiris ĉiuj laŭ la vento.

LYNGSTRAND

Sed vi mem do restis?

BALLESTED

Mi restis. Kaj pri tio mi profitis. Tiam mi ĉefe laboris en la dekoracia fako, vi sciu.

(**Bolette** elvenas kun balancseĝo, kiun ŝi metas sur la verandon.)

BOLETTE

(parolas en la direkto de la ĝardena ĉambro) Hilde, — vidu ĉu vi povas trovi la broditan piedbenketon de patro.

LYNGSTRAND

(proksimiĝas al la verando kaj salutas) Bonan matenon, fraŭlino Wangel!

BOLETTE

(ĉe la relo) Ho ĉu, estas vi sinjoro Lyngstrand? Bonan matenon. Pardonu momenton, — mi nur — (eniras en la domon)

BALLESTED

Vi do konas la familion?

LYNGSTRAND

Ne sufiĉe. Mi nur renkontis la fraŭlinojn ie kaj ie ĉe aliuloj. Mi iomete parolis kun la sinjorino dum la lasta muzikado en la "La Videjo". Ŝi diris, ke bonvole mi povus viziti ilin.

BALLESTED

Ho ja, — vi devus kultivi tiun konatecon.

LYNGSTRAND

Jes, mi ja intencas fari viziton. Viziteton. Se mi nun trovus okazon —

BALLESTED

Ho, ĉu — okazon — (rigardas maldekstren) Morto kaj plago! (kolektas siajn aĵojn) La vaporŝipo ja estas ĉe la kajo. Mi devas rapidi al la hotelo. Eble kelkaj el la novalvenantaj bezonas min. Mi ja ankaŭ praktikas kiel razisto kaj frizisto, vi sciu.

LYNGSTRAND

Aspekte vi estas tre multflanka.

BALLESTED

Oni devas scii ak — aklimatizi sin en diversaj fakoj en la urbetoj. Se vi foje bezonus ion pri hararo, — iom da pomado aŭ tiospecan, vi nur demandu pri dancinstruisto Ballested.

LYNGSTRAND

Dancinstruisto —?

BALLESTED

Estro de la "Kornasocio", se vi bonvolas. Hodiaŭ ni koncertos supre en "La Videjo". Adiaŭ, — adiaŭ! (Li foriras kun siaj pentraĵoj tra la barilpordo kaj daŭrigas dekstren.)

(**Hilde** elvenas kun la piedbenketo. **Bolette** alportas pliajn florojn. **Lyngstrand** salutas al **Hilde**, de sia staro en la ĝardeno.)

HILDE

(ĉe la relo, ne reen salutante) Bolette diris, ke hodiaŭ vi kuraĝis enen veni.

LYNGSTRAND

Jes, mi permesis al mi eniri.

HILDE

Vi faris vian matenan promenadon, ĉu?

LYNGSTRAND

Ho ne, — ne longan promenadon hodiaŭ.

HILDE

Ĉu vi naĝis?

LYNGSTRAND

Jes, mi banis min tempeton. Mi vidis vian patrinon. Ŝi eniris sian bandometon.

HILDE

Kiu faris?

LYNGSTRAND

Via patrino.

HILDE

Nu tiel, nu. (Ŝi metas la benketon antaŭ la balancseĝon.)

BOLETTE

(kvazaŭ interrompante) Ĉu vi ne vidis la boaton de patro tie sur la fjordo?

LYNGSTRAND

Jes, ŝajnis al mi, ke velboato stiriĝis ĉi-direkten.

BOLETTE

Certe estas patro. Li vizitis malsanulojn sur la insuloj. (Ŝi ordigas ion sur la tablo.)

LYNGSTRAND

(staras sur la unua ŝtupo de la ŝtuparo de la verando) Ho, kiel per floroj beligitite —!

BOLETTE

Jes, ĉu ne estas bele?

LYNGSTRAND

Ho, vere delikate. Aspektas kvazaŭ estas solenaĵo en la domo.

HILDE

Jes, tamen estas.

LYNGSTRAND

Mi komprenis. Estas la datreveno de via patro, ĉu?

BOLETTE

(averte al **Hilde**) Hm — hm!

HILDE

(senatente) Ne, tiu de patrino.

LYNGSTRAND

Nu tiel, — Estas tiu de via patrino.

BOLETTE

(mallaŭte, kolere) Ĉu do, Hilde —!

HILDE

(same) Lasu min! (al **Lyngstrand**) Vi iros hejmen nun por matenmanĝi, ĉu?

LYNGSTRAND

(malsupreniras) Jes, mi devus meti ion en la stomakon.

HILDE

Vi certe trovas la regalon bona tie en la hotelo?

LYNGSTRAND

Mi ne plu loĝas en la hotelo. Estas tro multekoste por mi.

HILDE

Kie vi do nun loĝas?

LYNGSTRAND

Nun mi loĝas ĉe sinjorino Jensen.

HILDE

Kiu sinjorino Jensen?

LYNGSTRAND

La akuŝistino.

HILDE

Pardonu, sinjoro Lyngstrand, sed efektive mi havas aliajn farenaĵojn nun ol —

LYNGSTRAND

Ho, mi ja ne devus tiel paroli.

HILDE

Kion do?

LYNGSTRAND

Tion, kion mi diris.

HILDE

(rigardas lin mezure; neindulge) Mi ne komprenas vin.

LYNGSTRAND

Ne, ne. Sed mi do diru adiaŭ al la fraŭlinoj ĝis venonte.

BOLETTE

(venas sur la ŝtuparon) Adiaŭ, adiaŭ, sinjoro Lyngstrand. Vi vere devas pardoni nin hodiaŭ —. Sed iam poste, — kiam vi havas bonan tempon — kaj kiam vi havas la emon, — vi absolute faru viziton por vidi patron kaj — kaj ankaŭ nin aliajn.

LYNGSTRAND

Jes, multan dankon. Mi vere deziras fari tion.

(Li salutas kaj eliras tra la kradpordo. Preterpasante sur la vojo ekstere maldekstre, li salutas ankoraŭ unu fojon al la verando.)

HILDE

(duonlaŭte) Adiaŭ, sinjoro! Bonvolu saluti sinjorinon Jensen de mi.

BOLETTE

(mallaŭte, tiras ŝian brakon) Hilde —! Petolaĉa infano! Ĉu vi tute freneziĝas! Li povus ja aŭdi vin!

HILDE

Pa, — ĉu vi opinias, ke mi atentis pri *tio*.

BOLETTE

(rigardas dekstren) Jen venas patro.

(**Doktoro Wangel**, en vojaĝkostumo kaj kun valizo en la mano, venas laŭ la vojeto de dekstre.)

WANGEL

Jen mi revenas, knabinetoj!

(Li eniras tra la barilpordo.)

BOLETTE

(iras al li renkonte malsupre en la ĝardeno) Ho, bone ke vi venas.

HILDE

(Ankaŭ ŝi iras al li.) Ĉu vi ĉion finis por hodiaŭ, paĉjo?

WANGEL

Ho ne, poste mi devos iomete labori en la oficejo. — Diru, — ĉu Arnholm venis?

BOLETTE

Jes, li venis ĉi-nokte. Ni informiĝis en la hotelo.

WANGEL

Do vi lin ankoraŭ ne vidis?

BOLETTE

Ne. Sed li certe vizitos nin antaŭtagmeze.

WANGEL

Jes, li certe faros.

HILDE

(tiras lin) Paĉjo, rigardu do.

WANGEL

(rigardas al la verando) Jes, mi ja vidas, infano. — Estas ja vere pompe.

BOLETTE

Jes, ni bele ornamis, ĉu ne?

WANGEL

Jes, vere, vere. — Ĉu — ĉu ni estas solaj en la domo nun?

HILDE

Jes, ŝi eliris —

BOLETTE

(interrompas) Patrino naĝas.

WANGEL

(Rigardas amike al **Bolette** kaj frapetas ŝian kapon. Poste li diras iom hezite:) Aŭskultu nun, knabinetoj, — ĉu vi volas lasi ĉion ĉi stari tiel la tutan tagon? Kaj ankaŭ la flagon supre la tutan tagon?

HILDE

Ho, tion vi do povas imagi, paĉjo!

WANGEL

Hm, — nu ja. Sed vi do —

BOLETTE

(okulumas kaj kapsignas al li) Vi ja komprenas, ke ni ĉion faris por lernejestro Arnholm. Kiam tia bona amiko la unuan fojon venas por viziti vin —

HILDE

(ridetas kaj tiretas lin) Pensu, — li ja estis la instruisto de Bolette, patro!

WANGEL

(kun duonrido) Vi du estas vere paro da petoluloj — Nu, nu, — estas ja funde tute nature, ke vi memoras ŝin, kiu ne plu estas inter ni. Sed tamen. Jen, Hilde. (donas al ŝi la valizon) Portu ĝin en la oficejon. — Nu, knabinetoj, — mi tion ne ŝatas. Ne la manieron, vi komprenas. Ke ni tiel ĉiun jaron — Nu, — kion diri! Eble ne povas fariĝi alimaniere.

HILDE

(volas iri tra la ĝardeno maldekstren, sed haltas, turnas sin kaj montras) Vidu la sinjoron, kiu tie venas. Certe estas la lernejestro.

BOLETTE

(rigardas tien) *Tiu?* (ridas) Ho ne! Ĉu vi opinias, ke tiu aĝulo estas Arnholm!

WANGEL

Nu, atendu, infano. Jes, efektive estas li! — Jes, certe tiel estas!

BOLETTE

(tien fiksrigardas; mallaŭte, surprizite) Jes, je Dio, ĉu ne ankaŭ mi opinias —!

(Lernejestro **Arnholm**, en eleganta antaŭtagmeza kostumo, kun oraj okulvitroj kaj maldika bastono venas ekstere sur la vojo de maldekstre. Li aspektas iom streĉe, rigardas en la ĝardenon, salutas amikece kaj eniras tra la barilpordo.)

WANGEL

(iras al li renkonte) Bonvenon, kara lernejestro! Koran bonvenon reen al la antaŭa loko!

ARNHOLM

Dankon, dankon, doktoro Wangel. Milfojan dankon al vi.

(Ili vigle mansalutas kaj kune iras tra la ĝardeno.)

ARNHOLM

Kaj jen la infanoj! (mansalutas al ili kaj rigardas ilin) Tiuj du mi malfacile rekonus.

WANGEL

Certe ne, mi opinias.

ARNHOLM

Nu, jes, eble tamen Bolette. — Jes, Bolette mi estus rekonanta.

WANGEL

Apenaŭ, mi opinias. Pasis ja nun ok . . .naŭ jaroj de kiam vi vidis ŝin lastfoje. Nu, ĉi tie okazis ja multaj ŝanĝoj dum tiu tempo.

ARNHOLM

(ĉirkaŭrigardas) Ŝajnas al mi ke ne. Escepte ke la arboj kreskis konsiderinde — kaj estas

konstruita *jena* laŭbo —

WANGEL

Nu ja, tiel ekstere —

ARNHOLM

(ridetas) Kaj kompreneble ke vi nun havas du grandajn fianĉpretajn filinojn en la domo.

WANGEL

Ho, fianĉpreta estas ja nur la unua.

HILDE

(duonlaŭte) Aŭskultu do patron!

WANGEL

Sed nun mi proponas, ke ni eksidu sur la verando. Tie estas pli malvarmete ol ĉi tie. Bonvolu.

ARNHOLM

Dankon, dankon, kara doktoro.

(Ili supreniras. **Wangel** proponas por **Arnholm** lokon en la balancseĝo.)

WANGEL

Jen, jen. Vi nun sidu trankvile por ripozi. Ĉar vi aspektas iom streĉe post la vojaĝo.

ARNHOLM

Ho, ne gravas. En ĉi tiu ĉirkaŭaĵo —

BOLETTE

(al **Wangel**) Ĉu ni alportu sodakvon kaj sukron en la ĝardenĉambron? Ĉi tie baldaŭ fariĝos tro varme.

WANGEL

Bone, knabinoj, faru! Alportu sodakvon kaj sukron. Kaj eble konjakon.

BOLETTE

Ĉu ankaŭ konjakon?

WANGEL

Nur iometon. Se iu dezirus.

BOLETTE

Nu ja, do. Hilde, malsupreniru al la oficejo kun la valizo.

(**Bolette** iras en la ĝardenĉambron fermante la pordon post si. **Hilde** prenas la valizon kaj iras maldekstren tra la ĝardeno malantaŭ la domo.)

ARNHOLM

(kiu postrigardis **Bolette** per la okuloj) Estas vere iu belega —. Estas du belegaj knabinoj, kiuj jen kreskis por vi.

WANGEL

(eksidas) Jes, vi trovas.

ARNHOLM

Jes, estas eĉ surprize pri Bolette. Ja ankaŭ pri Hilde. — Sed nun pri vi mem, kara doktoro. Ĉu vi intencas loĝi ĉi tie vian tutan vivdaŭron?

WANGEL

Ho jes, estos tiel. Ĉi tie mi naskiĝis kaj breidiĝis, kiel oni diras. Ĉi tie mi vivis feliĉe kun ŝi, kiu forpasis de ni tiel frue. Ŝi kiun vi konis, kiam vi lastfoje vizitis nin, Arnholm.

ARNHOLM

Jes — jes.

WANGEL

Kaj nun mi vivas ĉi tie feliĉa kun ŝi, kiun mi ricevis anstataŭe. Mi devas diri, ke entute la sorto estis bona al mi.

ARNHOLM

Sed neniun infanon en via dua geedziĝo?

WANGEL

Ni ricevis knabeton antaŭ du — du kaj duona jaro. Sed ni ne havis lin longe. Li mortis je la aĝo de kvar . . . kvin monatoj.

ARNHOLM

Via edzino, ŝi ne estas hejme hodiaŭ?

WANGEL

Jes, ŝi certe baldaŭ venos. Ŝi malsupreniris por preni banon. Ŝi naĝas ĉiun tagon je ĉi tiu tempo. En kiu ajna vetero.

ARNHOLM

Ĉu pro iu malsano?

WANGEL

Ne vere malsano. Sed ŝi estas strange nervoza la lastajn jarojn. Kompreneble, nur foje. Mi vere ne kapablas kompreni kio estas al ŝi. Sed bani sin en la maro estas kvazaŭ ŝia kora ĝojo, komprenu.

ARNHOLM

Tion mi memoras de pasinte.

WANGEL

(kun preskaŭ nerimarkebla rideto) Vi ja konas Ellida de la tempo, kiam vi estis instruisto en Skjoldvik.

ARNHOLM

Kompreneble. Ŝi ofte vizitis la pastran domon. Kaj mi ankaŭ ofte renkontis ŝin, kiam mi vizitis ŝian patron en la lumturo.

WANGEL

Kredu, tiu tempo profunde stampis ŝin. La urbanoj ne povas tion kompreni. Ili nomas ŝin "La sinjorino el la maro".

ARNHOLM

Ĉu?

WANGEL

Jes. Kaj tial —. Parolu vi kun ŝi pri pasintaj tagoj, kara Arnholm. Estus vere bone por ŝi.

ARNHOLM

(rigardas lin dubeme) Ĉu vi havas veran kialon por tion opinii?

WANGEL

Certe jes.

VOĈO DE ELLIDA

(aŭdata ekstere en la ĝardeno dekstre) Ĉu estas vi, Wangel!

WANGEL

(ekstaras) Jes, kara.

(**Sinjorino Ellida Wangel**, kun granda ŝalo ĉirkaŭ si kaj kun malseka hararo disfalanta sur la ŝultroj, venas el inter la arboj ĉe la laŭbo. **Lernejestro Arnholm** ekstaras.)

WANGEL

(ridetas kaj etendas la manojn al ŝi) Nu, jen la sinjorino el la maro!

ELLIDA

(malrapide supreniras sur la verandon kaj kaptas liajn manojn) Dank' al Dio, ke mi revidas vin! Kiam vi venis?

WANGEL

Ĵus nun. Antaŭ momento. (montras al **Arnholm**) Sed vi do salutu pasintan konaton —!

ELLIDA

(donas la manon al **Arnholm**) Jen vi do estas. Bonvenon! Kaj pardonu ke mi ne estis hejme.

ARNHOLM

Ho, mi petas. Vi do ne pensu pri ceremoniaĵoj.

WANGEL

La akvo estas freŝa hodiaŭ, ĉu?

ELLIDA

Freŝa! Je Dio, ĉi tie la akvo neniam estas freŝa. Malvarmeta kaj malvigliga. Uŝ, la akvo estas malsana ĉi tie en la fjordoj.

ARNHOLM

Malsana?

ELLIDA

Jes, malsana. Kaj mi opinias, ke ĝi malsanigas ankaŭ nin.

WANGEL

(ridetas) Nu, vi ja rekomendas la banejon.

ARNHOLM

Mi kredus, ke vi, sinjorino Wangel, havus apartan rilaton al la maro mem kaj al ĉio kio apartenas al ĝi.

ELLIDA

Ho jes, eble. Eĉ mi mem ja kredas. — Sed ĉu vi vidas kiel bele la knabinetoj ornamis por vi?

WANGEL

(embarasata) Hm —. (rigardas sian horloĝon) Mi ja baldaŭ devas —

ARNHOLM

Ĉu vere estas por mi —?

ELLIDA

Kompreneble. Ni ja ne tiel ornamas ĉiutage. — Uh, — kiel sufoke varme estas sub tiu ĉi plafono! (malsupreniras en la ĝardenon) Venu ĉi tien! Ĉi tie estas almenaŭ iometa venteto. (Ŝi eksidas en la laŭbo.)

ARNHOLM

(eniras) Ŝajnas al mi, ke la venteto estas sufiĉe freŝa.

ELLIDA

Jes, vi, kiu kutimiĝis al la naŭza ĉefurba aero. Tie estas vere terure dum la somero, laŭdire.

WANGEL

(kiu ankaŭ iris en la ĝardenon) Hm, kara Ellida, vi devas nun sola konversacii kun nia gasto dum tempeto.

ELLIDA

Ĉu aferoj?

WANGEL

Jes, mi devas iri al la oficejo. Kaj mi ja ankaŭ devas ŝanĝi vestojn. Sed ne daŭros longe —

ARNHOLM

(eksidas en la laŭbo) Ne trorapidu, kara doktoro. Via edzino kaj mi certe scios pasigi la tempon.

WANGEL

(kapsignas) Ho, jes, — mi fidas. Nu, — ĝis revido! (Li iras tra la ĝardeno maldekstren.)

ELLIDA

(post mallonga silento) Ĉu ne ŝajnas al vi, ke estas bone sidi ĉi tie?

ARNHOLM

Nun mi sidas bone.

ELLIDA

La laŭbo nomiĝas *mia* laŭbo. Ĉar estas mi, kiu farigis ĝin. Aŭ pli ĝuste Wangel — por mi.

ARNHOLM

Kaj ĉi tie vi do kutimas sidi?

ELLIDA

Jes, ĉi tie mi pleje sidas dumtage.

ARNHOLM

Kun la knabinetoj?

ELLIDA

Ne, la knabinetoj — ili estas sur la verando.

ARNHOLM

Kaj Wangel mem?

ELLIDA

Ho, Wangel, li iras tien kaj ĉi tien. Foje al mi kaj foje al la knabinetoj.

ARNHOLM

Ĉu estas vi kiu deziras tian aranĝon?

ELLIDA

Mi opinias, ke ĉiuj partoj kontentiĝas per tiu aranĝo. Ni povas ja ĵeti la parolon transen unu al la alia — kiam ni foje trovas ion por diri.

ARNHOLM

(post ioma pensado) Kiam mi pasinte frekventis viajn lokojn —. Ekstere en Skjoldvik mi

pripensas —. Hm, — estas nun longe de tiam —.

ELLIDA

Estas pli ol dek jaroj de kiam vi vizitis nin tie.

ARNHOLM

Jes, proksimume. Sed kiam mi prezentas al mi la bildon de vi tie ekstere en la lumturo — La paganino, kiel la maljuna pastro nomis vin, ĉar via patro laŭ li baptigis vin per ŝipnomo kaj ne per kristana homa nomo —

ELLIDA

Jes, kaj kiel do?

ARNHOLM

Mi tute ne estus kredinta renkonti vin ĉi tie kiel sinjorino Wangel.

ELLIDA

Ne, ĉar tiam Wangel ja ankoraŭ ne estis —. Tiam ja ankoraŭ vivis la unua patrino de la knabinoj. Ilia vera patrino —

ARNHOLM

Nu jes, jes. Sed eĉ se tiel ne estus —. Eĉ se li estus libera kaj ne ligita, — mi meniam imagus, ke okazus tiel.

ELLIDA

Ankaŭ mi ne. Vere neniam — tiam.

ARNHOLM

Wangel estas ja ĝentila. Honesta. Kore bonvola al ĉiuj homoj —

ELLIDA

(varme kaj kore) Jes, li vere estas!

ARNHOLM

— sed ŝajnas al mi, ke li estas tiel ege malsimila al vi.

ELLIDA

Vi pravas. Li ja estas.

ARNHOLM

Nu, sed kiel okazis? Kiel okazis!

ELLIDA

Ho kara Arnholm, ne demandu min pri tio. Mi ne kapablas klarigi la aferon. Kaj se mi povus, vi ne kapablus percepti kaj kompreni eĉ eron el tio.

ARNHOLM

Hm —. (iomete pli mallaŭte) Ĉu vi iam konfidis ion pri mi al via edzo? Mi kompreneble aludas al la vana paŝo, — al kiu mi lasis min ravi.

ELLIDA

Ne. Ĉu vi tion pensus? Neniun vorton mi diris al li pri — pri tio al kio vi aludas.

ARNHOLM

Mi ĝojas. Ĉar premis min la penso ke —

ELLIDA

Vi tute ne bezonas. Mi nur diris al li la veron, ke mi multe ŝatis vin, kaj ke vi estis la plej fidela kaj bona amiko por mi tie ekstere.

ARNHOLM

Dankon. Sed diru nun, — kial vi neniam skribis al mi post mia forvojaĝo?

ELLIDA

Mi pensis, ke eble dolorigus al vi aŭdi ion de iu, kiu — kiu ne povis proksimiĝi al vi tiel, kiel vi deziris. Estus ja rekte reŝiri ion embarasan, mi pensis.

ARNHOLM

Hm —. Jes, jes, vi certe pravas.

ELLIDA

Sed kial vi mem neniam skribis?

ARNHOLM

(rigardas ŝin kaj ridetas duone riproĉe) Mi? Fari la komencon? Eble suspektigi min por enkonduki ion novan. Post rifuzo tia, kian mi spertis?

ELLIDA

Ho ne, mi ja bone komprenas. — Ĉu vi neniam poste pensis pri alia rilato?

ARNHOLM

Neniam. Mi restas fidela al miaj memoroj.

ELLIDA

(duone ŝercante) Ho, ĉu! Forpelu la malnovajn, tristajn memorojn. Vi prefere devus pensi fariĝi feliĉa edzo, mi opinias.

ARNHOLM

Do devus baldaŭ okazi, sinjorino Wangel. Memoru ke, — mi ja jam atingis la trideksepan, verdire.

ELLIDA

Nu, ja, des pli da kaŭzo por vi rapidi. (Ŝi iomete silentas, poste diras serioze kaj mallaŭte) Sed aŭskultu nun, kara Arnholm, — mi nun diru al vi ion, kion mi tiam ne kapablus eldiri, eĉ se mia vivo estus en veto.

ARNHOLM

Kio do tio estas?

ELLIDA

Kiam vi faris — la vanan paŝon, kiel vi ĵus diris, — tiam mi ne *kapablis* respondi al vi alimaniere ol mi faris.

ARNHOLM

Mi scias. Vi nur havis bonan amikecon por oferti al mi. Mi ja scias.

ELLIDA

Sed vi ne scias, ke mia tuta animo kaj ĉiuj miaj pensoj estis tiam en alia loko.

ARNHOLM

Tiam!

ELLIDA

Jes, ĝuste.

ARNHOLM

Sed tio ja ne eblas! Vi eraras pri la tempo! Mi opinias, ke tiam vi eĉ ne konis sinjoron Wangel.

ELLIDA

Mi ne parolas pri Wangel.

ARNHOLM

Ne Wangel? Sed tiam, — ekstere en Skjoldvik —. Mi ne memoras unu solan homon tie, kiun mi opinius povus kapti vian atenton.

ELLIDA

Ne, ne, — mi kredas. Ĉar ĉio estis tute freneza.

ARNHOLM

Sed rakontu do al mi pri tio ĉi!

ELLIDA

Ho, sufiĉas ja, ke vi scias, ke tiam mi estis jam ligita. Kaj nun vi ja scias.

ARNHOLM

Kaj se vi tiam ne estus ligita?

ELLIDA

Kio do?

ARNHOLM

Ĉu via respondo al mia letero estus alia.

ELLIDA

Kiel mi povas scii? Kiam Wangel venis, la respondo estis ja alia.

ARNHOLM

Pro kio do diri al mi, ke vi estis ligita?

ELLIDA

(ekstaras kvazaŭ en timo kaj maltrankvilo) Ĉar mi bezonas iun al kiu konfidi min. Ne, ne, sidu.

ARNHOLM

Via edzo do nenion scias pri la afero?

ELLIDA

Mi unue konfesis al li, ke mia animo iam estis en alia loko. Ion pli li ne postulis scii. Kaj ni poste neniam tuŝis la aferon. Funde estis ja nur frenezajo. Kaj rompiĝis ja baldaŭ — iamaniere.

ARNHOLM

(ekstaras) Nur iamaniere? Ne tute!

ELLIDA

Jes, jes, certe! Ho, Dio, kara Arnholm, tute ne estas kiel vi imagas. Estas io tute nekomprenebla. Mi ne scias kiel mi povus tion rakonti. Vi nur opinius, ke mi estus malsana. Aŭ ke mi estus tute freneza.

ARNHOLM

Kara sinjorino, — nun vi vere devas plene eldiri.

ELLIDA

Nu ja! Mi provos. Kiel povos vi, prudenta homo, klarigi al vi, ke — (rigardas eksteren kaj interrompas) Atendu ĝis poste. Jen vizitanto venas.

(**Lyngstrand** venas sur la vojo de maldekstre kaj iras en la ĝardenon. Li havas floron en la butontruo kaj portas grandan belan bukedon, volvitan per papero kaj silka rubando. Li haltas kaj hezitas iom necerta ĉe la verando.)

ELLIDA

(el la laŭbo) Ĉu la knabinojn vi serĉas, sinjoro Lyngstrand?

LYNGSTRAND

(turnas sin) Ho, la sinjorino jen? (salutas kaj proksimiĝas) Tiel ne estas. Ne la fraŭlinojn, sed vin mem, sinjorino Wangel. Vi ja permesis al mi veni por viziti vin —

ELLIDA

Jes, certe mi faris. Vi estas ĉiam bonvena.

LYNGSTRAND

Multan dankon. Kaj ĉar tiel feliĉe okazas, ke estas solenaĵo en la domo hodiaŭ —

ELLIDA

Nu, tion vi scias?

LYNGSTRAND

Jes, ja. Kaj tial mi volis permesi al mi donaci al sinjorino Wangel ĉi tiun —

(Li kapsalutas kaj etendas la bukedon.)

ELLIDA

(ridetas) Sed kara sinjoro Lyngstrand, ĉu ne estas pli bone doni viajn belajn florojn al lernejestro Arnholm mem? Ĉar estas ja vere li, kiu —

LYNGSTRAND

(rigardas al ambaŭ necerte) Pardonu, — sed mi ne konas tiun fremdan sinjoron. Estas nur — Mi venas pro la datreveno, sinjorino.

ELLIDA

Datreveno? Vi eraras, sinjoro Lyngstrand. Ne estas datreveno en la domo hodiaŭ.

LYNGSTRAND

(ridetas intime) Ho, mi ja scias. Sed mi ne pensis ke estu tiel sekrete.

ELLIDA

Kion vi scias?

LYNGSTRAND

Ke estas la dat — la datreveno de la sinjorino.

ELLIDA

Mia?

ARNHOLM

(rigardas ŝin demande) Hodiaŭ? Ne, certe ne.

ELLIDA

(al **Lyngstrand**) Kial vi tiel pensas?

LYNGSTRAND

Fraŭlino Hilde malkovris tion. Mi preterpasis iom pli frue hodiaŭ. Kaj mi demandis al la fraŭlinoj, kial ili tiel bele ornamas per floroj kaj flagoj —

ELLIDA

Nu bone?

LYNGSTRAND

— kaj fraŭlino Hilde respondis: Jes, ĉar hodiaŭ estas la datreveno de — de patrino.

ELLIDA

De patrino —! Nu tiel.

ARNHOLM

Aha! (Li kaj **Ellida** rigardas sin reciproke kompreneme.) Jes, ĉar la juna sinjoro do tion scias, sinjorino Wangel —

ELLIDA

(al **Lyngstrand**) Jes, ĉar vi ja nun tion scias —

LYNGSTRAND

(denove ofertas la bukedon) Permesu al mi gratuli —

ELLIDA

(akceptas la florojn) Koran dankon al vi. — Bonvolu sidiĝi momenton, sinjoro Lyngstrand.

(**Ellida**, **Arnholm** kaj **Lyngstrand** eksidas en la laŭbo.)

ELLIDA

Tio ĉi — pri mia datreveno — devus esti sekreto, sinjoro lernejestro.

ARNHOLM

Devus, mi komprenas. Ne devus esti por ni neinformitaj.

ELLIDA

(metas la bukedon flanken) Ne, ĝuste tiel. Ne por la neinformitaj.

LYNGSTRAND

Mi do eĉ ne diros al iu vivanta homo.

ELLIDA

Ho, ne tiel grave. — Sed kiel vi nun fartas? Vi aspektas pli sane nun ol antaŭe.

LYNGSTRAND

Jes, ankaŭ mi kredas, ke mi saniĝos. Kaj venontan jaron, se mi povos iri suden —

ELLIDA

Kaj tion vi povos, diras la knabinoj.

LYNGSTRAND

Jes, ĉar en Bergen mi havas bonfaranton, kiu protektas min. Kaj li promesis helpi min venontan jaron.

ELLIDA

Kiel vi kontaktiĝis al li?

LYNGSTRAND

Ho, feliĉa okazo. Ĉar iun fojon mi estis maristo sur unu el liaj ŝipoj.

ELLIDA

Ĉu vere? Vi do tiam ŝatis la maron?

LYNGSTRAND

Ne, tute ne. Sed kiam mia patrino mortis, mia patro ne volis lasi min nenifari hejme ĉe si. Kaj li farigis min maristo. Ni pereis en la Angla Kanalo survoje hejmen. Kaj estis ja bone por mi.

ARNHOLM

Kiel bone, vi diras?

LYNGSTRAND

Jes, ĉar per tiu pereco mi ricevis la difekton. En la brusto. Mi longe kuŝis en la malvarma akvo, antaŭ ol ili savis min. Kaj tiam mi ja devis forlasi la maron. — Jes, vere estis granda feliĉo.

ARNHOLM

Ĉu, vi trovas?

LYNGSTRAND

Jes. Ĉar la difekto ne estas vere danĝera. Kaj nun mi povos fariĝi skulptisto, kion mi ege deziras. Imagu — povi modli la delikatan argilon, kiu tiel cedeme formiĝas inter la fingroj!

ELLIDA

Kaj kion volas vi do modli? Ĉu marvirojn kaj marvirinojn? Aŭ ĉu antikvajn vikingojn?

LYNGSTRAND

Ne, tiaĵojn ne. Kiam mi estos progresinta, mi provos fari grandan verkon. Grupon, kiel oni

tion nomas.

ELLIDA

Nu jes, — sed kion tiu grupo reprezentu?

LYNGSTRAND

Ho, devus esti io kion mi mem travivis.

ARNHOLM

Jes, jes, — tenu vin al tio.

ELLIDA

Sed kio tio do estus?

LYNGSTRAND

Jes, mi imagas, ke estu juna marista edzino, kiu kuŝas maltrankvila dormante. Kaj ŝi ankaŭ sonĝas. Mi certas, ke mi povos realigi, ke ŝi sonĝas.

ARNHOLM

Ĉu ne estu pli?

LYNGSTRAND

Jes, ankaŭ alia figuro. Iu estaĵo por nomi ĝin. Estu ŝia edzo, al kiu ŝi ne estis fidela, dum li estis for. Kaj li dronis en la maro.

ARNHOLM

Kiel, dronis —?

ELLIDA

Li dronis?

LYNGSTRAND

Jes. Li dronis dum vojaĝo. Sed okazas la strangaĵo, ke li tamen revenas hejmen. Estas dumnokte. Kaj nun li staras tie apud ŝia lito rigardante ŝin. Li staru malsekega, kvazaŭ homo ĵus eltirita el la maro.

ELLIDA

(klinas sin malantaŭen en la seĝo) Vere stranga imago. (fermas la okulojn) Mi vive bildigas tion antaŭ mi.

ARNHOLM

Sed je sankta nomo, sinjoro — sinjoro —! Vi ja diris, ke estu io, kion vi mem travivis.

LYNGSTRAND

Jes, jes, — Mi travivis tion ĉi. Iamaniere do.

ARNHOLM

Travivis, ke morta viro —?

LYNGSTRAND

Nu ja, mi ne diras tiel korpe travivis. Ne reale, vi komprenu. Sed tamen —

ELLIDA

(vigle, streĉe) Rakontu ĉion kion vi scias kaj povas! Pri tio mi devas ĉion scii.

ARNHOLM

(ridetas) Jes, tio devas ja esti io por vi. Tiaĵo kun mara etoso.

ELLIDA

Kiel do estis, sinjoro Lyngstrand?

LYNGSTRAND

Jes, tiel ke kiam ni velus hejmen kun la brigo el urbo nomita Halifax, ni devis postlasi la laborestron en la malsanulejo tie. Ni dungis usonanon anstataŭe. Tiu nova laborestro —

ELLIDA

La usonano?

LYNGSTRAND

— jes; li ricevis de la estro amaseton da gazetoj, kiun li ĉiame legadis. Ĉar li volis lerni la norvegan, li diris.

ELLIDA

Nu! Kaj sekve!

LYNGSTRAND

Iun vesperon en terura vetero. Ĉiuj viroj sur la ferdeko. Escepte la laborestro kaj mi. Ĉar li estis tordinta la piedon, kaj ne povis stari sur ĝi. Kaj ankaŭ mi estis malsana kaj kuŝis. Ja, li

do sidis tie en la kajuto denove legante unu el la malnovaj gazetoj —

ELLIDA

Jes! Jes!

LYNGSTRAND

Sed dum li tie sidas, mi aŭdas kvazaŭ hurlon el li. Kaj kiam mi rigardas lin, mi vidas ke li estas blanka kiel kreto en la vizaĝo. Li komencas tiri kaj ŝiri la gazeton en mil pecojn. Sed tion li faris tute silente, silente.

ELLIDA

Li nenion diris? Li ne parolis?

LYNGSTRAND

Ne tuj. Sed iom post iom li kvazaŭ parolis al si mem: Edziniĝis. Kun alia viro. Dum mi estis for.

ELLIDA

(fermas la okulojn kaj diras mallaŭte) Tion li diris?

LYNGSTRAND

Jes. Kaj imagu, — li tion diris en bona norvega. Li certe facile lernis fremdajn lingvojn, tiu viro.

ELLIDA

Kaj poste? Kio okazis poste?

LYNGSTRAND

Jes, jen sekvas tio stranga, kion mi neniam en la mondo forgesos. Ĉar li aldonis, — ankaŭ tio silente: — Sed mia ŝi estas, kaj mia ŝi fariĝu. Kaj min ŝi sekvu, eĉ se mi venu hejmen por serĉi ŝin kiel droninta viro el la nigra maro.

ELLIDA

(verŝas al si akvon. Ŝia mano tremas.) Puh, — kiel preme varme estas hodiaŭ —

LYNGSTRAND

Kaj tion li diris per tia vola forto, ke ŝajnis al mi ke li estas viro por tion plenumi.

ELLIDA

Ĉu vi scias — pri la sorto de tiu viro?

LYNGSTRAND

Ho, sinjorino, li certe ne plu vivas.

ELLIDA

(rapide) Kial vi tion opinias!

LYNGSTRAND

Jes, ĉar ni ja poste pereis en la Angla Kanalo. Mi sukcesis trovi lokon en la granda savboato kun la ŝipestro kaj kvin aliaj. La direktisto prenis la malantaŭan boateton. Lin sekvis la usonano kaj iu alia.

ELLIDA

Kaj de ili oni nenion plu aŭdis?

LYNGSTRAND

Ne, nenion, sinjorino. Mia bonfaranto ĵus skribis tion en letero. Sed ĝuste tial mi multe ŝatus fari artaĵon pri tio. La malfidelan maristedzinon mi vive bildigas antaŭ mi. Kaj ankaŭ la venĝanto, kiu dronis, sed tamen revenas hejmen el la maro. Mi vidas ambaŭ tute klare.

ELLIDA

Ankaŭ mi. (ekstaras) Venu, — ni eniru. Aŭ prefere malsupren al Wangel! Estas ja preme varme. (Ŝi iras el la laŭbo.)

LYNGSTRAND

(kiu ankaŭ ekstaris) Mi nun dankas pro la akcepto. Mi ja nur farus viziteton pro la datreveno.

ELLIDA

Nu, kiel vi preferas. (etendas al li la manon) Adiaŭ, kaj dankon pro la floroj.

(**Lyngstrand** salutas kaj eliras maldekstren tra la barilpordo.)

ARNHOLM

(proksimiĝas al **Ellida**) Mi ja vidas, ke tio ĉi kore tuŝis vin, kara sinjorino Wangel.

ELLIDA

Ho jes, vi povas ja esprimi vin tiel, kvankam —

ARNHOLM

Sed funde ne estas io alia ol vi devus atendi.

ELLIDA

(rigardas lin surprize) Atendi!

ARNHOLM

Jes, ŝajnas al mi.

ELLIDA

Atendi ke iu povus reveni —! Tiel reveni!

ARNHOLM

Sed pro Dio —! Ĉu estas la marista fablo de tiu freneza skulptisto —?

ELLIDA

Ho, kara Arnholm, eble li ne tamen estas tiel freneza.

ARNHOLM

Do estas tiu babilaĵo pri tiu morta viro, kiu tiel skuis vin? Kaj mi, kiu kredis, ke —

ELLIDA

Kion vi kredis?

ARNHOLM

Kompreneble mi kredis, ke estis nur ŝajnigo de vi. Ke vi ĉagreniĝis, ĉar vi malkovris, ke oni sekrete solenis familian memoron. Ke via edzo kaj liaj infanoj vivas en vivo de memoroj, en kiu vi ne partoprenas.

ELLIDA

Ho, ne, ne. Estu pri tio kiel estas. Mi ne rajtas postuli mian edzon sole por mi mem.

ARNHOLM

Ŝajnas al mi, ke vi tamen rajtas.

ELLIDA

Jes. Sed mi ne rajtas. Jen la afero. Ankaŭ mi vivas en io, — al kio la aliaj estas eksteraj.

ARNHOLM

Vi! (pli mallaŭte) Ĉu estas komprenende, ke —? Vi — Vi do ne amas vian edzon!

ELLIDA

Ho jes, jes, — el mia tuta animo mi nun amas lin! Ĝuste tial tio ĉi estas tiel terura, — tiel nekomprenebla, — tiel neimagebla, —!

ARNHOLM

Vi nun konfidu viajn ĉagrenojn tute kaj senrezerve al mi! Vi volas, ĉu, sinjorino Wangel?

ELLIDA

Mi ne povas, kara amiko. Almenaŭ ne nun. Eble poste.

(**Bolette** venas sur la verandon kaj iras malsupren en la ĝardenon.)

BOLETTE

Nun patro venas el la oficejo. Ĉu ni do ne devus sidiĝi en la ĝardena ĉambro?

ELLIDA

Jes, ni faru.

(**Wangel**, en ŝanĝita vestaĵo, venas kune kun **Hilde** de maldekstre de malantaŭ la domo.)

WANGEL

Jen, jen! Mi estas libera kaj preta! Nun gustos bone glaso da io malvarmeta.

ELLIDA

Atendu iomete. (Ŝi iras en la laŭbon kaj serĉas la bukedon.)

HILDE

Ho, vidu, vidu! La belajn florojn! De kie vi ricevis ilin?

ELLIDA

Mi ricevis ilin de skulptisto Lyngstrand, mia kara Hilde.

HILDE

(ekmiras) De Lyngstrand?

BOLETTE

(maltrankvila) Ĉu Lyngstrand venis — denove?

ELLIDA

(kun rideto) Jes. Li venis kun tiu ĉi. Okaze de la datreveno, vi komprenas.

BOLETTE

(ekrigardas al **Hilde**) Ah —!

HILDE

(murmuras) La besto!

WANGEL

(embarasita, al **Ellida**) Hm. Jes, vi ja vidas —. Mi diru al vi, mia kara, bona, benita Ellida —

ELLIDA

(interrompas) Venu nun, knabinoj! Kaj ni metu miajn florojn en akvon kune kun la aliaj. (Ŝi supreniras sur la verandon.)

BOLETTE

(mallaŭte al **Hilde**) Ho, ŝi do tamen estas ĝentila.

HILDE

Simiaĵoj! Ŝi nur volas intimiĝi kun patro.

WANGEL

(supre sur la verando, premas la manon de **Ellida**) Dankon — dankon! Koran dankon pro tio ĉi, Ellida!

ELLIDA

(ordigas la florojn) Nu do, — ĉu ne ankaŭ mi estu kune kun vi por — por honori la datrevenon de patrino?

ARNHOLM

Hm —.

(Li supreniras al **Wangel** kaj **Ellida**. **Bolette** kaj **Hilde** restas en la ĝardeno.)

DUA AKTO

(Supre sur "La Videjo", arbustkovrita altaĵo malantaŭ la urbo. Iom malantaŭe staras ŝtonstako kaj ventomontrilo. Grandaj ŝtonoj por sidejoj kuŝas ĉirkaŭ la ŝtonstako kaj en la antaŭo. Profunde en la malantaŭo vidiĝas la ekstera fjordo kun insuloj kaj promontoroj. La granda maro ne vidiĝas. Estas duonhela somernokto. Flaveruĝa lumeto en la aero kaj sur la montopintoj fore. Kvarona kantado aŭdiĝas de malsupre en la deklivo dekstre.)

(**Junaj homoj** el la urbo, **gesinjoroj**, venas pare de dekstre, kaj en intima konversacio iras preter la ŝtonstako kaj elen maldekstre. Iom poste venas **Ballested** kiel gvidanto por grupo da eksterlandaj geturistoj. Li estas ŝarĝita de ŝaloj kaj vojaĝsaketoj.)

BALLESTED

(montras supren per la bastono) Sehen Sie, meine Herrschaften, — dort fore liegt eine andere altaĵo. Das willen wir ankaŭ besteigen und so herunter —

(Li daŭrigas angle kaj gvidas la grupon maldekstren.)

(**Hilde** venas rapide supren la deklivon dekstre, haltas kaj rigardas malantaŭen. Iom poste venas **Bolette** la saman vojon.)

BOLETTE

Sed, kara, kial ni forkuru de Lyngstrand?

HILDE

Ĉar mi ne eltenas iri tiel malrapide en la deklivoj. Vidu, — vidu, kiel li rampas supren.

BOLETTE

Ho, vi ja scias kiel malsana li estas.

HILDE

Ĉu vi opinias, ke estas tre danĝere?

BOLETTE

Jes, mi opinias.

HILDE

Li ja vizitis patron posttagmeze. Mi dezirus scii kion patro pensas pri li.

BOLETTE

Patro diris al mi, ke estas malmoliĝo en la pulmo, — aŭ io tia. Li ne vivos longe, diris patro.

HILDE

Ĉu tion li diris! Imagu, — ĝuste kion mi pensis.

BOLETTE

Sed pro Dio, vi nenion rimarkigu.

HILDE

Ho, kial vi tiel pensas. (duonlaŭte) Jen vidu, — nun Hans fine krablis al la supro. Hans —. Ĉu ne ŝajnas al vi, ke oni povas vidi, ke li nomiĝas Hans?

BOLETTE

(flustras) Estu bonkondata! Mi konsilas!

(**Lyngstrand** venas de dekstre kun sunŝirmilo en la mano.)

LYNGSTRAND

Mi petas pardonon al la fraŭlinoj, ĉar mi ne povis iri same rapide kiel vi.

HILDE

Ĉu vi eĉ ekhavis sunŝirmilon?

LYNGSTRAND

Ĝi apartenas al via patrino. Ŝi diris ke mi uzu ĝin kiel bastonon. Ĉar mi neniun kunportis.

BOLETTE

Ĉu ili daŭre estas tie malsupre? Patro kaj la aliaj?

LYNGSTRAND

Jes. Via patro iris en la gastejon. La aliaj sidas ekstere aŭskultante la muzikon. Sed poste ili volas supreniri, diris via patrino.

HILDE

(lin rigardante) Vi nun estas sufiĉe laca.

LYNGSTRAND

Jes, nun ŝajnas al mi, ke mi estas iomete laca. Mi pensas ke estas pli bone sidi tempeton.

(Li eksidas sur ŝtono antaŭe dekstre.)

HILDE

(staras antaŭ li) Ĉu vi scias, ke poste okazos dancado malsupre sur la muzikejo?

LYNGSTRAND

Jes, mi aŭdis paroli pri tio.

HILDE

Vi certe ŝatas danci, ĉu ne?

BOLETTE

(kiu plukas floretojn inter la erikoj) Ho, Hilde, — lasu nun Lyngstrand regajni la spiron.

LYNGSTRAND

(al **Hilde**) Jes, fraŭlino, mi volus danci — se mi povus.

HILDE

Ĉu? Vi do neniam lernis?

LYNGSTRAND

Ankaŭ tion ne. Sed pri *tio* mi ne pensis. Mi aludis ĉar mi ne povas pro la brusto.

HILDE

Pro tiu difekto, kiel vi diras?

LYNGSTRAND

Jes, estas tial.

HILDE

Ĉu vi multe ĉagreniĝis pro tiu difekto?

LYNGSTRAND

Ho ne, tion mi ne povas diri. (ridetas) Ĉar estas pro tio, ke ĉiuj homoj estas ĝentilaj kaj afablaj kaj eĉ bonfarantaj al mi, mi kredas.

HILDE

Jes, kaj ĝi ja ne estas danĝera.

LYNGSTRAND

Ne, ĝi tute ne estas danĝera. Tion mi komprenas laŭ via patro.

HILDE

Kaj vi ja saniĝos tuj kiam vi forvojaĝos.

LYNGSTRAND

Jes ja. Tiam mi saniĝos.

BOLETTE

(kun floroj) Jen, sinjoro Lyngstrand, — metu tiujn ĉi en la butontruon.

LYNGSTRAND

Ho, mil dankojn, fraŭlino! Estas ja tro ĝentile de vi.

HILDE

(rigardas malsupren dekstren) Jen ili venas sur la vojo.

BOLETTE

(Ankaŭ ŝi rigardas malsupren.) Se ili nur sciu kie ili flankeniru. Ne, nun ili prenas eraran vojon.

LYNGSTRAND

(ekstaras) Mi kuros malsupren al la turniĝo kaj voku al ili.

HILDE

Tiam vi devas tre laŭte krei.

BOLETTE

Ne, vi ne devas. Vi denove fariĝos laca.

LYNGSTRAND

Ho, malsupren estas facile.

(Li eliras dekstren.)

HILDE

Jes, malsupren, jes. (postrigardas lin) Nun li eĉ saltas! Kaj li ne memoras, ke poste li devas supreniri.

BOLETTE

Kompatindulo —.

HILDE

Se Lyngstrand proponus geedziĝon al vi, ĉu vi lin akceptus?

BOLETTE

Ĉu vi freneziĝis?

HILDE

Ho, mi ja pensas, ke se li ne havus tiun difekton. Kaj se li ne baldaŭ estus mortanta. Ĉu vi *tiam* akceptus lin?

BOLETTE

Mi opinias, ke estus pli bone ke *vi* prenu lin.

HILDE

Ho certe ne. Li ja nenion posedas. Li eĉ ne havas sufiĉe por vivteni sin.

BOLETTE

Kial vi do okupiĝas tiel multe pri li?

HILDE

Ho, tion mi ja nur faras pro tiu difekto.

BOLETTE

Mi tute ne rimarkis, ke vi kompatas lin pro *tio*.

HILDE

Ne, mi eĉ ne faras. Sed estas tiel tente.

BOLETTE

Kio?

HILDE

Rigardi lin, kaj igi lin rakonti, ke ne estas danĝere. Kaj ke li povos iri eksterlanden, kaj ke li fariĝos artisto. Tiun ĉion li kredadas kaj estas kontenta profunde en la animo. Kaj tamen el tio

nenio fariĝos. Neniam. Ĉar li ne vivos tiel longe. Estas por mi ekscite pripensi tion.

BOLETTE
Ekscite!

HILDE
Jes, ĝuste ekscite. Tion mi permesas al mi.

BOLETTE
Fi, Hilde, vi vere estas aĉa infano!

HILDE
Mi eĉ volas esti. Spite! (rigardas malsupren) Nun fine! Aspekto Arnholm ne ŝatas supreniri.
(turnas sin) Sed al aliaĵo, — ĉu vi scias, kion mi vidis sur Arnholm ĉe la manĝotablo?

BOLETTE
Nu?

HILDE
Imagu, — liaj haroj komencas defali — tie supre, meze sur la kapo.

BOLETTE
Ho, babilaĵo! Ne estas vero.

HILDE
Jes. Kaj li havas sulkojn ĉe ambaŭ okuloj. Je Dio, Bolette, ke vi povis esti tiel enamiĝinta al li,
tiam kiam li legis kun vi!

BOLETTE
(ridetas) Jes, ĉu eblas kompreni *tion*? Mi memoras, ke mi iam ploris brulantajn larmojn, ĉar li
diris, ke Bolette estas malbela nomo.

HILDE
Jes, imagu! (rigardas malsupren) Ho, jen vidu! Nun “la sinjorino el la maro” konversaciadas kun
li. Ne kun patro. — Mi miras ĉu tiuj du ĵetas senteman okulon unu al la alia.

BOLETTE
Vi vere devus honti. Kial povas vi diri tiaĵon pri ŝi? Fariĝis ja nun tiel bone inter ni —

HILDE
Jes, jes, — kredigu tion al vi mem, junulino! Ho ne, fariĝos neniam bone inter ni kaj ŝi. Ĉar ŝi
ne konvenas por ni. Kaj nek ni por ŝi. Dio scias kial patro tirus ŝin en la domon! — Mi ne
mirus se ŝi iun tagon fariĝus freneza.

BOLETTE
Freneza! Kiel vi povas imagi tion?

HILDE
Ho, ne estas strange. Ankaŭ ŝia patrino fariĝis freneza. Ŝi mortis freneza, mi scias.

BOLETTE
Jes, Dio scias en kio vi ne metas vian nazon. Sed ne babiladu pri tio. Estu afabla — pro patro.
Aŭdu, Hilde?

(**Wangel, Ellida, Arnholm** kaj **Lyngstrand** venas de dekstre.)

ELLIDA
(montras al la fono) Jen fore ĝi estas!

ARNHOLM
Jes, ĝuste. En tiu direkto ĝi ja estas.

ELLIDA
Jen fore kuŝas la maro.

BOLETTE
(al **Arnholm**) Ĉu vi ne trovas la lokon bela?

ARNHOLM
Mi trovas ĝin belega. Grandioza vidaĵo.

WANGEL
Jes. Eble vi neniam antaŭe supreniris ĉi tien?

ARNHOLM
Ne, neniam. Mi opinias, ke dum mia restado ĉi tie apenaŭ estis atingeble. Eĉ ne vojeto.

WANGEL

Kaj eĉ neniuj aranĝoj. Ĉion ni faris la lastajn jarojn.

BOLETTE

Jen sur la "Pilotkabo" estas ankoraŭ pli grandioza vidaĵo.

WANGEL

Ĉu ni iru tien, Ellida?

ELLIDA

(eksidas sur ŝtonon dekstre) Dankon. Ne mi. Sed iru vi aliaj. Kaj dume mi sidas ĉi tie.

WANGEL

Do mi restos kun vi. La knabinoj povas montri la lokon al Arnholm.

BOLETTE

Ĉu vi ŝatas iri kun ni, sinjoro Arnholm?

ARNHOLM

Jes, volonte. Ĉu estas vojo ankaŭ tien?

BOLETTE

Ho jes. Estas larĝa vojo.

HILDE

La vojo estas tiel larĝa, ke estas abunda spaco por du iri brakon en brako.

ARNHOLM

(ŝerce) Ĉu vere, eta fraŭlino Hilde? (al **Bolette**) Ĉu ni provu, ĉu estas vero?

BOLETTE

(subpremas rideton) Jes ja. Ni provu. (Ili iras brakon en brako maldekstren)

HILDE

(al Lyngstrand) Ĉu ankaŭ ni iru —?

LYNGSTRAND

Brakon en brako —?

HILDE

Nu, kial ne? Bonvolu.

LYNGSTRAND

(prenas ŝian brakon kaj ridetas kontente) Estas ja vere ŝerce amuze!

HILDE

Ŝerce —?

LYNGSTRAND

Jes, ĉar aspektas ja kiel ni estas gefianĉoj.

HILDE

Vi neniam antaŭe promenis kun sinjorino ĉe la brako, sinjoro Lyngstrand, ĉu?

(Ili eliras maldekstren.)

WANGEL

(kiu staras apud la ŝtonstako) Kara Ellida, nun ni havas momenton solan por ni mem —

ELLIDA

Jes, venu kaj eksidu ĉe mi.

WANGEL

(eksidas) Estas libere kaj trankvile. Ni nun parolu kune.

ELLIDA

Pri kio?

WANGEL

Pri vi. Kaj pri la rilato inter ni, Ellida. Mi ja vidas, ke tiel ne povas daŭri.

ELLIDA

Kio anstataŭus, laŭ vi?

WANGEL

Kompleta konfidemo, kara. Kunvivo inter ni, — kiel antaŭe.

ELLIDA

Ho, se eblus! Sed ne estas eble!

WANGEL

Mi kredas, ke mi komprenas vin. El certaj esprimoj de vi foje kaj foje, mi kredas.

ELLIDA

(impete) Vi ne faras! Ne diru, ke vi komprenas —!

WANGEL

Ho jes. Vi estas honesta naturo, Ellida. Vi havas fidelan animon —

ELLIDA

Jes, mi havas.

WANGEL

Kiu ajn rilato en kiu vi sentu vin sekura kaj feliĉa, devas esti senrezerva rilato.

ELLIDA

(rigardas lin atente) Nu, — kaj do!

WANGEL

Ne konvenas por vi esti la dua edzino de viro.

ELLIDA

Kial vi *tiel* pensas nun?

WANGEL

Ĝi ofte eklumiĝis en mi kiel suspekto. Hodiaŭ fariĝis pli klare. La memorfesto de la infanoj —. Vi rigardis min kiel iun kunkulpulon —. Nu ja, — la rememoroj de viro li ne povas neniigi. Ĉiokaze ne la miajn. Tia mi ne estas.

ELLIDA

Mi scias. Mi ja scias bone.

WANGEL

Sed vi tamen eraras. Por vi aspektas kvazaŭ la patrino de la infanoj vivas ankoraŭ. Kvazaŭ ŝi nevidate ĉeestas inter ni. Vi kredas, ke mia animo estas egale dividata inter vi kaj ŝi. Tiu penso vin ofendas. Tial vi ne plu povas — aŭ ne plu volas vivi kun mi kiel edzino.

ELLIDA

(ekstaras) Ĉu vi ĉion ĉi vidis, Wangel? Enrigardis en ĉion ĉi?

WANGEL

Jes, hodiaŭ mi fine rigardis internen en ĝi. Ĝis la fundo.

ELLIDA

Ĝis la fundo, vi diras. Ho, ne kredu tion.

WANGEL

(ekstaras) Mi bone scias, kara Ellida, ke estas pli ol tio ĉi.

ELLIDA

(timoplena) Ĉu vi scias, ke estas pli?

WANGEL

Jes. Estas tio, ke vi ne povas elteni la ĉirkaŭaĵon ĉi tie. La montoj premas peze sur vian animon. Ne estas sufiĉe da lumo por vi. Ne sufiĉe vasta ĉielo ĉirkaŭ vi. Ne forto kaj abundeco en la aerfluo.

ELLIDA

Vi ja pravas. Nokton kaj tagon, vintron kaj someron ĝi estas super mi — tiu loganta hejmveo al la maro.

WANGEL

Mi bone scias, kara Ellida. (metas la manon sur ŝian kapon) Kaj tial la malsana infano revenu al sia propra hejmo.

ELLIDA

Ĉu kiel?

WANGEL

Tute simple. Ni transloĝiĝu.

ELLIDA

Transloĝiĝu!

WANGEL

Jes. Al iu loko ĉe la vasta maro, — al iu loko kie vi povos trovi veran hejmon por via animo.

ELLIDA

Ho, kara, ne pensu pri tio! Estas tute neeble. Vi ne povas vivi feliĉe en iu ajn loko en la mondo ol tie ĉi.

WANGEL

Povas esti pri tio kiel eblas. Kaj krome, — ĉu vi opinias, ke mi povos vivi feliĉe ĉi tie — sen vi?

ELLIDA

Sed mi ja estas ĉi tie. Kaj mi restas. Vi ja havas min.

WANGEL

Ĉu mi havas vin, Ellida?

ELLIDA

Ho, ne parolu pri tio alia. Ĉi tie vi ja havas ĉion por kio vi vivas kaj spiras. La laboro de via tuta vivo kuŝas ja ĝuste ĉi tie.

WANGEL

Pri tio estu kiel eblas, mi diras. Ni transloĝiĝu de ĉi tie. Transloĝiĝu marborden. Tiu afero estas nun decidita, kara Ellida.

ELLIDA

Ho, sed kion vi kredas, ke ni gajnus per *tio*?

WANGEL

Vi gajnus sanon kaj novan pacon en la animo.

ELLIDA

Apenaŭ. Sed jen vi mem! Pensu do iomete ankaŭ pri vi mem. Kion vi gajnus?

WANGEL

Mi gajnus vin, vi kara.

ELLIDA

Sed tion vi ne povas! Ne, ne, vi tion ne povas, Wangel! Estas ja terure, — senesperige pripensi.

WANGEL

Tion ni risku. Se vi havas tiajn pensojn, ne estas alia savo por vi ol — for de ĉi tie. Kaj tio ju pli frue. Tio estas nun definitiva, ĉu vi aŭdas.

ELLIDA

Ne! Mi do je la nomo de la ĉielo prefere diru al vi ĉion tute malkaŝe. Tiel kiel estas.

WANGEL

Jes, jes, — faru!

ELLIDA

Ĉar malfeliĉa vi vin mem ne faru pro mi. Precipe ĉar tio tamen nenion helpas.

WANGEL

Mi havas nun vian promeson, ke vi volas diri al mi ĉion, — kiel estas.

ELLIDA

Mi diros al vi tiel bone kiel mi povas. Kaj kiel ŝajnas al mi ke estas. — Venu, kaj sidu ĉe mi.

(Ili eksidas sur ŝtonon.)

WANGEL

Nu ja, Ellida? Do —?

ELLIDA

La tagon, kiam vi venis al mi tie ekstere kaj demandis min aparteni al vi, — tiam vi parolis tiel malkaŝe kaj honeste al mi pri via unua geedziĝo. Ĝi estis vere feliĉa, vi diris.

WANGEL

Ĝi ja estis.

ELLIDA

Jes, jes, mi ja kredas, kara. Ne pro tio mi mencias tion nun. Mi nur volas memori al vi, ke ankaŭ mi estis honesta al vi. Mi ja diris senrezerve, ke iam en mia vivo mi amis iun alian. Ke okazis — okazis ia gefianĉiĝo inter ni.

WANGEL

Ia —?

ELLIDA

Jes, ia tia. Nu, daŭris ja tre mallonge. Li forvojaĝis. Kaj poste mi rompis. Mi ja diris al vi ĉion.

WANGEL

Sed, kara Ellida, kial vi revivigas ĉion ĉi? Funde ne estis mia afero. Kaj mi eĉ neniam demandis al vi, kiu li estas.

ELLIDA

Ne, vi ne faris. Vi ĉiam estis konsiderema al mi.

WANGEL

(ridetas) Ho, en tiu ĉi kazo —. Mi povus ja preskaŭ mem diri la nomon.

ELLIDA

La nomon!

WANGEL

En Skjoldvik kaj tie ĉirkaŭe ne estis ja multaj inter kiuj diveni. Aŭ, pli ĝuste, estis nur unu sola —

ELLIDA

Aspekte vi kredas, ke estis — Arnholm.

WANGEL

Jes, ĉu ne estis —?

ELLIDA

Ne.

WANGEL

Ne? Jes, do mia kompreno staras senmova.

ELLIDA

Ĉu vi memoras, ke iam malfrue en la aŭtuno granda usona ŝipo venis al Skjoldvik pro averio?

WANGEL

Jes, mi bone memoras. Estis tie, ke oni trovis la ŝipestron mortigita en la kajuto. Mi mem venis por dissekci la kadavron.

ELLIDA

Jes, certe.

WANGEL

Kredeble la dua ŝipisto mortigis lin.

ELLIDA

Neniu povas diri! Neniam malkaŝiĝis.

WANGEL

Tamen ne estas dubo. Kial li alie dronigus sin, kiel li faris?

ELLIDA

Li ne dronigis sin. Li forvojaĝis norden.

WANGEL

(surpriziĝas) Kiel vi tion scias?

ELLIDA

(sin mem devigante) Jes, Wangel, — ĉar estas al tiu ŝipsubestro, ke mi — fianĉiniĝis.

WANGEL

(eksaltas) Kion vi diras! Ĉu tio eblas!

ELLIDA

Jes, — tiel estas. Estis kun li.

WANGEL

Sed je ĉio, Ellida —! Kiel vi povis ekpensi tiaĵon! Fianĉiniĝi kun tia ulo! Kun tute fremda homo! — Kiel li nomiĝis?

ELLIDA

Tiam li nomis sin Friman. Poste, en siaj leteroj, li subskribis Alfred Johnston.

WANGEL

De kie li venis?

ELLIDA

De Finnmark, li diris. Sed li naskiĝis en Finnlando. Enmigris kiel infano — kun sia patro, mi opinias.

WANGEL

Do kveno (= Loĝanto en Finnmark el Suomio).

ELLIDA

Jes. Tiel ili ja nomiĝas.

WANGEL

Kion pli vi scias pri li?

ELLIDA

Nur tion, ke li frue fariĝis maristo. Kaj ke li faris longajn vojaĝojn.

WANGEL

Nenion alian?

ELLIDA

Ne. Ni ne parolis pri tiaĵojn.

WANGEL

Pri kio vi do parolis?

ELLIDA

Pleje ni parolis pri la maro.

WANGEL

Ah —! Do pri la maro?

ELLIDA

Pri ventegoj kaj trankvilo. Pri sombraj noktoj sur la maro. Pri la maro dum brilaj suntagoj ni ankaŭ parolis. Sed pleje ni parolis pri la balenoj kaj pri la delfenoj kaj la fokoj, kiuj kutime kuŝas tie sur la ŝeroj en la meztaga varmo. Kaj ni parolis pri la mevoj kaj la agloj kaj ĉiuj la aliaj marbirdoj, kiujn vi ja konas. — Imagu, — ĉu ne estas strange, — kiam ni parolis pri ili, estis por mi kvazaŭ kaj la marbestoj kaj la marbirdoj estas liaj parencoj.

WANGEL

Kaj vi mem —?

ELLIDA

Jes, aspektis kvazaŭ ankaŭ mi fariĝis parenco al ili ĉiuj.

WANGEL

Jes, jes. — Kaj do sekvis ke vi fianĉiniĝis kun li?

ELLIDA

Jes. Li diris, ke mi faru.

WANGEL

Faru? Vi do mem ne havis volon?

ELLIDA

Ne kiam li ĉeestis. Ho, — poste ŝajnis al mi, ke estis tute nekompreneble.

WANGEL

Ĉu vi renkontis lin ofte?

ELLIDA

Ne, ne ofte. Iun tagon li vizitis nin kaj ĉirkaŭrigardis en la lumturo. Tiel mi konatiĝis kun li. Kaj poste ni renkontiĝis foje kaj foje. Sed tiam okazis tio pri la ŝipestro. Kaj li devis ja forvojaĝi.

WANGEL

Jes, jes, rakontu iom pli pri tio!

ELLIDA

Estis frue en la krepusko, — mi ricevis slipon de li. En ĝi li petis min veni al li sur la Krutkabon, — vi ja scias, la kabon inter la lumturo kaj Skjoldvik.

WANGEL

Jes ja, jes ja, — mi konas ĝin bone.

ELLIDA

Tien mi venus tuj, li skribis, ĉar li volis paroli kun mi.

WANGEL

Kaj vi iris?

ELLIDA

Jes. Ion alian mi ne povis. Nu, li rakontis al mi, ke en la nokto li tranĉile pikis la ŝipestron.

WANGEL

Li tion do mem diris! Rekte diris tion!

ELLIDA

Jes. Sed li nur estis farinta ion, kio estis tute ĝusta, li diris.

WANGEL

Tute ĝusta? Kial li do forkuris?

ELLIDA

Tion li ne volis diri. Li nur diris, ke ne estis por mia orelo.

WANGEL

Kaj vi kredis lin je lia nura vorto?

ELLIDA

Jes, mi nenion alian ekpensis. Nu, li ja tamen devis forvojaĝi. Sed en la momento kiam li estis dironta adiaŭ al mi —. Ne, vi ne povas imagi, kion li ekpensis.

WANGEL

Nu? Diru do!

ELLIDA

Li prenis el la poŝo ŝlosilringon kaj tiris de la fingro sian propran ringon. De mi li prenis ringeton, kiun mi havis. Tiujn du ringojn li pendigis kune sur la ŝlosilringon. Kaj li diris, ke ni nun geedzigu nin kune al la maro.

WANGEL

Geedzigu —?

ELLIDA

Jes, tiel li diris. Kaj li ĵetis la ringojn per sia tuta forto tiom fore kiom li kapablis en la profundon.

WANGEL

Kaj vi, Ellida? Vi akceptis?

ELLIDA

Jes, imagu, — mi pensis tiam, ke estis kiel devis esti. — Sed, je bona Dio, — li forvojaĝis!

WANGEL

Kaj kiam li efektive estis for —?

ELLIDA

Ho, vi ja bone komprenas, ke mi regajnis mian prudenton. Komprenis kiel stulta kaj senseca tio estas.

WANGEL

Sed pli frue vi parolis pri leteroj. Vi do sciiĝis de li poste?

ELLIDA

Jes, mi sciiĝis de li. Unue mi ricevis kelkajn liniojn el Arkangelo. Li nur skribis, ke li intencis vojaĝi al Ameriko. Kaj li donis adreson, kien mi povus sendi respondon.

WANGEL

Ĉu vi respondis?

ELLIDA

Tuj. Mi kompreneble skribis, ke ĉio inter ni devus esti finita. Kaj ke li ne plu pensu pri mi, kiel ankaŭ mi neniam plu pensu pri li.

WANGEL

Sed li tamen skribis reen, ĉu?

ELLIDA

Jes, li skribis reen.

WANGEL

Kaj kion li respondis al viaj eldiroj?

ELLIDA

Eĉ ne vorton pri tio. Estis kvazaŭ mi ne rompis kun li. Li skribis tute prudente kaj trankvile, ke mi atendu lin. Kiam li estus preta akcepti min, li skribus. Kaj tiam mi tuj venus al li.

WANGEL

Ne volis lasi vin?

ELLIDA

Ne. Mi denove skribis. Preskaŭ samvorte kiel en la unua letero. Aŭ ankoraŭ pli decide.

WANGEL

Kaj li cedis?

ELLIDA

Ho ne, ne pensu tion. Li skribis trankvile kiel antaŭe. Neniun vorton pri la rompo. Kaj mi komprenis, ke ne utilis. Kaj neniam plu mi skribis al li.

WANGEL

Kaj eĉ ne aŭdis ion de li?

ELLIDA

Jes, mi ricevis tri leterojn de li post tiam. Unu fojon li skribis al mi el Kalifornio kaj alian fojon el Ĉinio. La lasta letero, kiun mi ricevis de li, estis el Aŭstralio. Li tiam skribis, ke li iris fosi oron. Poste venis neniun informo de li.

WANGEL

Tiu viro ekzercis eksterordinaran potencon sur vi, Ellida.

ELLIDA

Ho jes, jes. La terura homo!

WANGEL

Sed pri tio vi ne plu devas pensi. Neniam! Promesu al mi, mia kara, benita Ellida! Ni nun provu alian kuracon por vi. Pli freŝa aero ol ĉi tie ene en la fjordoj. La sala mara vento! Kion vi al tio diras?

ELLIDA

Ho, ne parolu pli pri tiu plano! Ne pensu pri tiaĵo! Ne estas helpo por mi en tio. Mi bone konscias, — eĉ tie mi ne povos deŝarĝi min.

WANGEL

Kion? Kara, — pri kio vi nun pensas?

ELLIDA

La teruraĵon, mi aludas. Tiun nekompreneblan potencon sur la animo —

WANGEL

Sed tiun vi ja nun deŝarĝis. Antaŭ longe. Kiam vi rompis kun li. Nun tio ja estas pasinta.

ELLIDA

(eksaltas) Ne, ĝuste tio ĝi ne estas!

WANGEL

Ne pasinta!

ELLIDA

Ne, Wangel, — ne estas pasinta! Kaj mi timas, ke ĝi neniam pasos. Neniam en mia vivo!

WANGEL

(kun sufokata voĉo) Ĉu per tio vi volas diri, ke interne vi neniam povis forgesi tiun fremdan viron?

ELLIDA

Mi estis lin forgesinta. Sed subite estis kvazaŭ li revenis.

WANGEL

Kiam tio okazis?

ELLIDA

Antaŭ ĉirkaŭ tri jaroj. Aŭ iom pli. — Estis dum mi atendis la infanon.

WANGEL

Ah, tiam do? Jes Ellida, — mi nun ja komencas kompreneti iom kaj iom.

ELLIDA

Vi eraras, kara! Tio, kio kaptis min —. Ho, mi pensas, ke tute ne estas komprenebla.

WANGEL

(rigardas ŝin en ĉagreno) Imagu ke — ke vi loĝis ĉi tie tri jarojn dum vi amis alian viron. Alian viron! Ne min, — sed alian!

ELLIDA

Ho, vi tute eraras. Mi amas neniun alian ol vi.

WANGEL

(mallauĉte) Kial vi do, en tiu longa tempo, ne volis vivi kun mi kiel edzino?

ELLIDA

Estas pro tiu timo al tiu fremda viro.

WANGEL

Timo —?

ELLIDA

Jes, timo. Timo tiel terura, ke ŝajnas al mi, ke nur la maro povas instigi ĝin. Ĉar nun vi aŭdu, Wangel —

(La **junuloj** el la urbo venas de maldekstre, salutas kaj eliras dekstren. Kune kun ili venas **Arnholm**, **Bolette**, **Hilde** kaj **Lyngstrand**.)

BOLETTE

(preterpasante) Ho, ĉu vi daŭre promenadas ĉi tie?

ELLIDA

Jes, estas freŝe kaj bone ĉi tie supre.

ARNHOLM

Ni, ni iros malsupren por danci.

WANGEL

Bone, bone. Ni baldaŭ postvenos, ankaŭ ni.

HILDE

Adiaŭ do, dume.

ELLIDA

Sinjoro Lyngstrand, — atendu momenton.

(**Lyngstrand** haltas. **Arnholm**, **Bolette** kaj **Hilde** iras dekstren.)

ELLIDA

(al Lyngstrand) Ĉu ankaŭ vi iros danci?

LYNGSTRAND

Ne, sinjorino, mi ne kuraĝas.

ELLIDA

Ne. Pli bone ke vi estu singardema. Tio pri la brusto —. Vi ja ankoraŭ ne tute resaniĝis.

LYNGSTRAND

Ankoraŭ ne tute.

ELLIDA

(iom hezite) Kiom longe estas nun de kiam vi faris tiun vojaĝon —?

LYNGSTRAND

Kiam mi ricevis la difekton?

ELLIDA

Jes, la vojaĝon, pri kiu vi rakontis antaŭtagmeze.

LYNGSTRAND

Ho, estas eble ĉirkaŭ —. Atendu momenton. Jes, estas nun iom pli ol tri jaroj post tiam.

ELLIDA

Do tri jaroj.

LYNGSTRAND

Aŭ iom pli. Ni velis de Ameriko en Februaro. Kaj ni pereis en Marto. Estis la ekvinoksaj ŝtormoj, kiuj atakis nin.

ELLIDA

(rigardas al **Wangel**) Do je tiu tempo okazis —.

WANGEL

Sed kara Ellida —?

ELLIDA

Ne lasu nin reteni vin, sinjoro Lyngstrand. Vi iru. Sed ne dancu.

LYNGSTRAND

Ne, kaj nur rigardi. (Li eliras dekstren.)

WANGEL

Kara Ellida, — kial vi demandis lin pri tiu vojaĝo?

ELLIDA

Johnston estis surŝipe. Mi certas.

WANGEL

El kio vi tion konkludas?

ELLIDA

(sen respondi) Surŝipe li sciigis, ke mi edziniĝis al aliulo. Dum li estis for. Kaj jen — en la sama momento tio ĉi obsedis min!

WANGEL

Tiu timo?

ELLIDA

Jes. Okazas, ke subite mi vidas lin tute viva antaŭ mi. Aŭ vere iom flanke. Li neniam rigardas min. Li nur estas tie.

WANGEL

Kiel li aspektas por vi?

ELLIDA

Kiel mi laste vidis lin.

WANGEL

Antaŭ dek jaroj?

ELLIDA

Jes. Sur la Krutkabo. Plej klare mi vidas lian broĉon kun granda, bluece blanka perlo. Tiu perlo similas al fiŝokulo. Kaj ĝi kvazaŭ fiksrigardas min.

WANGEL

Je Dio —! Vi estas pli malsana ol mi opiniis. Pli malsana ol vi mem scias, Ellida.

ELLIDA

Jes, jes, — helpu min, se vi povas! Ĉar sentiĝas ke tio tiriĝas pli kaj pli forte al mi.

WANGEL

Kaj en tia stato vi iris tri jarojn. Portis tiujn sekretajn suferojn sen konfidi vin al mi.

ELLIDA

Sed mi ja ne povis! Ne antaŭ nun, kiam fariĝis necese — pro vi. Se mi konfidus tion ĉi al vi, — mi devus ja ankaŭ konfidi al vi — la nedireblaĵon.

WANGEL

La nedireblaĵon —?

ELLIDA

(defende) Ne, ne, ne! Ne demandu! Nur unu aferon ankoraŭ. Kaj tiam nenion pli. — Wangel, — kiel ni komprenu — tiun enigmon pri la okuloj de la infano —?

WANGEL

Kara, benita Ellida, mi asertas al vi, ke estis nur imagaĵo. La infano havis ĝuste tiajn okulojn, kiel aliaj normalaj infanoj.

ELLIDA

Ne, ĝi ne havis! Ĉu ke vi tion ne povis vidi! La okuloj de la infano ŝanĝis koloron laŭ la maro. Kun sunbrila, trankvila fjordo, ĝiaj okuloj estis tiaj. En ŝtorma vetero laŭ ĝi. — Ho, mi ja vidis, eĉ se vi ne rimarkis.

WANGEL

(cede) Hm, — nu ja, nu ja. Sed eĉ se tiel estus? Kio do?

ELLIDA

(mallaŭte kaj pli proksime) Mi vidis tiajn okulojn antaŭe.

WANGEL

Kiam? Kaj kie —?

ELLIDA

Sur la Krutkabo. Antaŭ dek jaroj.

WANGEL

(retiras sin paŝon) Kiel — kio —!

ELLIDA

(flustras treme) La infano havis la okulojn de tiu fremda viro.

WANGEL

(ekkrias senvole) Ellida —!

ELLIDA

(kunfrapas plende la manojn super la kapo) Nun vi ja komprenas, kial mi ne plu volas, — neniam plu kuraĝas vivi kun vi kiel via edzino!

(Ŝi turnas sin rapide kaj fuĝas dekstren malsupren la deklivoj.)

WANGEL

(rapidas post ŝi kriante) Ellida, — Ellida! Mia kompatinda malfeliĉa Ellida!

TRIA AKTO

(Iom malproksima parto de la ĝardeno de **doktoro Wangel**. La loko estas humida, marĉa kaj kun ombrantaj, grandaj, maljunaj arboj. Dekstre vidiĝas la bordo de malpura lageto. Malalta interspacigita barilo apartigas la ĝardenon de la vojeto kaj la fjordo en la fono. Plej fore en la malproksimeco vidiĝas la montodorsoj kun montopintoj aliflanke de la fjordo. Estas malfrua posttagmezo, proksimume al vespero.)

(**Bolette** sidas sur ŝtonbenko dekstre kudrante. Sur la benko kuŝas kelkaj libroj kaj kudrilujo. **Hilde** kaj **Lyngstrand**, ambaŭ kun fiŝkaptiloj, iras laŭ la bordo de la lageto.)

HILDE

(faras signon al **Lyngstrand**) Staru trankvile! Jen mi vidas unu grandan.

LYNGSTRAND

(ekrigardas) Kie ĝi staras?

HILDE

(montras) Ĉu vi ne vidas — jen sube. Kaj rigardu jen! Je Dio, ankaŭ kroma (rigardas inter la arbojn) Pa! — nun li venas kaj fortimigos ilin por ni!

BOLETTE

(ekrigardas) Kiu venas?

HILDE

Via ĉefinstruisto, panjo!

BOLETTE

Mia —?

HILDE

Jes, mia li, je Dio, neniam estis.

(**Ĉefinstruisto Arnholm** venas de dekstre el inter la arboj.)

ARNHOLM

Ĉu estas nun fiŝoj en la lageto?

HILDE

Jes, naĝas kelkaj tre maljunaj karasioj.

ARNHOLM

Ĉu, la maljunaj karasioj daŭre vivas?

HILDE

Jes, eltenaj ili estas. Sed nun ni fine kaptu kelkajn.

ARNHOLM

Vi devus prefere provi en la fjordo.

LYNGSTRAND

Ne, la lageto — ĝi estas kvazaŭ pli mistera, por tiel paroli.

HILDE

Jes, ĉi tie estas pli ekscite. — Ĉu vi naĝis hodiaŭ?

ARNHOLM

Ĝuste. Mi rekte venas de la banejo.

HILDE

Vi tenis vin en la baseno, ĉu?

ARNHOLM

Jes, mi ne estas lerta naĝisto.

HILDE

Ĉu vi povas naĝi surdorse?

ARNHOLM

Ne.

HILDE

Mi povas. (al **Lyngstrand**) Ni provu tie aliflanke. (Ili iras laŭ la lageto dekstren.)

ARNHOLM

(proksimiĝas al **Bolette**) Vi do sidas tute sola, Bolette?

BOLETTE

Ho, jes, tion mi plej ofte faras.

ARNHOLM

Via patrino ne estas en la ĝardeno, ĉu?

BOLETTE

Ne, eble ŝi promenas kune kun patro.

ARNHOLM

Kiel ŝi fartas nun posttagmeze?

BOLETTE

Mi ne certe scias. Mi forgesis pridemandi.

ARNHOLM

Kiajn librojn vi havas tie?

BOLETTE

Ho, unu estas io pri botaniko. La alia estas pri geografio.

ARNHOLM

Ĉu vi ŝatas tiajn legaĵojn?

BOLETTE

Jes, kiam mi havas tempon, —. Sed unue mi devas ja zorgi pri la mastrumado.

ARNHOLM

Sed ĉu via patrino ne helpas — via duon-patrino — ĉu ŝi ne helpas vin?

BOLETTE

Ne, estas mia afero. Mi devis ja zorgi pri la mastrumado la du jarojn, kiam patro estis sola. Kaj tiel daŭris poste.

ARNHOLM

Sed la saman deziron legi vi daŭre havas.

BOLETTE

Jes, mi legas, kion mi povas trovi el utilaj libroj. Oni volas ja scii ion pri la mondo. Ĉar ĉi tie ni ja vivas tute ekster ĉio. Nu, proksimume, do.

ARNHOLM

Sed kara Bolette, ne parolu do tiel.

BOLETTE

Ho jes. Ŝajnas al mi ke ni ne vivas alimaniere ol la karasioj en tiu lageto. La fjordo estas proksima, kaj tie naĝadas la grandaj aroj da fiŝoj enen kaj elen. Sed pri tio la kompatindaj malsovaĝaj dresfiŝoj nenion scias. Kaj tie ili neniam povas partopreni.

ARNHOLM

Mi opinias, ke ne estus avantaĝe por ili lasi ilin tien.

BOLETTE

Ho, ŝajnas al mi, ke pri tio ne gravus.

ARNHOLM

Cetere vi ne povas diri, ke ĉi tie oni estas metita tute ekster la vivo. Almenaŭ ne dum la somero. Ĉi tiujn tagojn estas ja kvazaŭ kunveno por la tuta monda vivo. Kvazaŭ nodpunkto — tiel preterpase.

BOLETTE

(ridetas) Ho jes, vi, kiu nur venas tiel preterpase, povas ja facile ridindigi nin.

ARNHOLM

Ridindigi —? Kial vi pensas tiel?

BOLETTE

Jes, ĉar tio pri kunvenejo kaj nodpunkto por la monda vivo estas ja io, kion vi aŭdis diri en la urbo. Jes, ĉar ili paroladas ja tiel.

ARNHOLM

Jes, verdire mi tion rimarkis.

BOLETTE

Sed vere ne troviĝas vera vorto en tio. Ne por ni, kiuj daŭre loĝas ĉi tie. Kio utilas por ni, ke la granda fremda mondo preterpasas por vojaĝi norden por vidi la noktomezan sunon? Ni ja ne povas kuniri. Ni ja ne vidos iun noktomezan sunon. Ho ne, ni devas obeeme pasigi nian vivon ĉi tie en nia karasi-lageto.

ARNHOLM

(eksidas apud ŝi) Diru do nun, kara Bolette, — ĉu ne estas io aŭ alia, — io preciza, mi pensas, al kio vi ĉi tie hejme sopiras?

BOLETTE

Ho jes, povus esti.

ARNHOLM

Kaj kio do vere estas tio? Kion vi tiel postsopiras?

BOLETTE

Unue iri elen.

ARNHOLM

Tio do unue?

BOLETTE

Jes. Kaj poste lerni iom pli. Scii ion ĝustan pri la aferoj.

ARNHOLM

Kiam mi instruis vin, via patro diris ofte, ke li lasus vin studi.

BOLETTE

Jes, kompatinda patro, — li multe diras. Sed kiam venas al la realo, —. Vere ne estas iu meminstigo en patro.

ARNHOLM

Bedaŭrinde ne, vi pravas. Vere ne estas. Sed ĉu vi iam parolis kun li pri tio? Sincere kaj instige?

BOLETTE

Ne, efektive mi ne faris.

ARNHOLM

Sed sciu, tion vi devus do fari. Antaŭ ol fariĝos tro malfrue, Bolette. Kial vi ne tion faras?

BOLETTE

Ho, eble pro tio ke ne estas vera meminstigo eĉ en mi, mi pensas. Eble mi heredis tion de patro.

ARNHOLM

Hm, — mi miras ĉu vi ne estas maljusta al vi mem en tio?

BOLETTE

Ho ne, bedaŭrinde. Kaj aldone patro havas malmultan tempon pensi pri mi kaj mia estonto. Li eĉ ne emas. Tiaĵoj li preferas forpuŝi, se li povas. Ĉar Ellida ja tiom koncernas lin —

ARNHOLM

Kiu —? Kiel —?

BOLETTE

Mi pensas, ke li kaj mia duonpatrino —. (interrompante) Patro kaj patrino havas ja sian vivon, komprenu.

ARNHOLM

Nu, do tiom pli bone estus, se vi liberiĝus el tio ĉi.

BOLETTE

Jes, sed ŝajnas al mi, ke mi ne rajtas. Ne rajtas forlasi patron.

ARNHOLM

Sed kara Bolette, tion vi ja iun fojon tamen devas. Tial mi opinias, ke vi ju pli frue —

BOLETTE

Jes, devas ja okazi. Mi devas ja ankaŭ pensi pri mi mem. Provi trovi iun aŭ alian okupon. Kiam patro iam forpasos, mi ja nenion havas por mia subteno. — Mia kompatinda patro, — mi zorge timas forlasi lin.

ARNHOLM

Timas —?

BOLETTE

Jes, pro patro.

ARNHOLM

Sed, je dio, via duonpatrino do? Ŝi ja restas ĉe li.

BOLETTE

Jes, kompreneble. Sed ŝi ne estas kapabla por tio, kion patrino tiel facile ordigis. Estas multe, kion tiu ĉi ne *vidas*. Aŭ eble ne *volas* vidi, — aŭ ne *atentas*. Mi ne scias kiel estas.

ARNHOLM

Hm, — eble mi komprenas al kio vi aludas.

BOLETTE

Kompatinda patro, — iel li estas malforta. Vi eble mem tion rimarkis. Li ja ankaŭ ne havas sufiĉan profesion laboron por plenigi la tempon. Kaj aldone tio, ke ŝi tute ne kapablas stari flanke de li. — Pri tio li tamen iomete mem kulpas.

ARNHOLM

Kiel, vi pensas?

BOLETTE

Ho, patro deziras ja ĉiam vidi gajajn vizaĝojn ĉirkaŭ si. Estu suna vetero kaj ĝojo en la domo, li diras. Tial mi timas, ke multfoje li donas al ŝi medicinon, kiu ne estas bona por ŝi longtempe.

ARNHOLM

Ĉu vi vere opinias tion?

BOLETTE

Jes, mi ne povas liberiĝi de tiu penso. Ĉar foje ŝi estas tre stranga. (impete) Sed ĉu do estas juste, ke mi restadu en la hejmo! Vere ne estas utile por patro. Kaj mi ja ankaŭ havas devojn al mi mem, mi pensas.

ARNHOLM

Sciu, kara Bolette, — tiujn aferojn ni pli profunde preparolu.

BOLETTE

Ho, ne multe utilas. Eble mi estas kreita por resti ĉi tie en la karasi-lageto, mi pensas.

ARNHOLM

Tute ne. Tio dependas de vi mem.

BOLETTE

(vigle) Ĉu vi pensas?

ARNHOLM

Jes, kreu min. Dependas tute de vi mem.

BOLETTE

Ho, se mi vere povus —! Eble vi volas paroli al patro por mi?

ARNHOLM

Ankaŭ tio. Sed unue mi volas paroli sincere kaj senrezerve al vi mem, kara Bolette. (rigardas maldekstren) TŜŜ! Ne komprenigu ion. Ni revenu al tio poste.

(**Ellida** venas de maldekstre. Ŝi ne havas ĉapelon, sed portas grandan tukon ĵetitan sur la kapon kaj ŝultrojn.)

ELLIDA

(en maltrankvila vigleco) Ĉi tie estas bone! Ĉi tie estas belege!

ARNHOLM

(ekstaras) Vi faris promenadon?

ELLIDA

Jes, longan, longan ravan promenadon supren kun Wangel. Kaj nun ni eliros veladi.

BOLETTE

Ĉu vi ne volas sidi?

ELLIDA

Ne, dankon. Ne sidi.

BOLETTE

(movigas sin sur la benko) Ĉar estas sufiĉa loko.

ELLIDA

(ĉirkaŭiras) Ne, ne, ne. Ne sidi. Ne sidi.

ARNHOLM

La promonado bone efikis al vi. Vi aspektas viglignite.

ELLIDA

Ho, mi sentas min kore feliĉa! Sekura! Sekura —. (rigardas maldekstren) Kia granda vaporŝipo estas tiu venanta?

BOLETTE

(ekstaras kaj elrigardas) Devas esti la granda angla.

ARNHOLM

Ĝi ĵetas ankron apud la barelbuo. Ĉu ĝi kutimas halti ĉi tie?

BOLETTE

Nur duonan horon. Ĝi vojaĝos pli internen en la fjordon.

ELLIDA

Kaj poste elen — morgaŭ. Elen sur la grandan, vastan maron. Eĉ trans la maron. Imagu, — kunvojaĝi! Ho, se mi povus! Se mi povus!

ARNHOLM

Ĉu vi neniam faris iom longan marvojaĝon, sinjorino Wangel?

ELLIDA

Neniam. Nur etaj ekskursoj ĉi tie en la fjordoj.

BOLETTE

(kun suspiro) Ho ne, ni devas resti dankemaj ke ni havas la teron.

ARNHOLM

Nu, ĉi tie ni ja vere havas nian hejmon.

ELLIDA

Ne, mi tute ne kredas, ke ni havas.

ARNHOLM

Ne sur la tero?

ELLIDA

Ne. Mi tion ne kredas. Mi kredas, ke se la homoj kutimiĝis vivi sur la maro, — eble en la maro, — ni estus pli perfektaj ol ni nun estas. Pli bonaj kaj feliĉaj.

ARNHOLM

Ĉu vi vere tion kredas?

ELLIDA

Jes, mi miras ĉu ni ne tiaj estus. Mi multfoje parolis kun Wangel pri tio —

ARNHOLM

Nu, kaj li —?

ELLIDA

Jes, li pensas, ke eble estus.

ARNHOLM

(ŝerce) Nu, nu. Sed nun ja estas tiel. Ni ja nun estas sur la malĝusta vojo kaj fariĝis teruloj anstataŭ maraj estaĵoj. Ĉiuokaze estas certe nun tro malfrue ĝustigi la eraron.

ELLIDA

Jes, vi jen diras bedaŭrindan veron. Kaj mi pensas, ke la homoj suspektas ion tian mem. Ke ili portadas tion, kiel sekretan penton kaj malĝojon. KREDU MIN, — en tio la malgajo de la homoj havas sian plej profundan kaŭzon. Jes, — kREDU MIN.

ARNHOLM

Sed kara sinjorino Wangel, — mi ne ekhavis la impreson, ke la homoj estas tre malgajaj. Kontraŭe ŝajnas al mi, ke la plimulto rigardas la vivon brile kaj facile — kaj en granda,

trankvila, senkonscia ĝojo.

ELLIDA

Ho ne, tiel ne estas. Tiu ĝojo — ĝi estas kiel nia ĝojo pro la longa, hela somera tagnokto. Ĝi kunportas la rememorigon pri la venonta sombra tempo. Kaj tiu rememorigo ĵetas sian ombron sur la homan ĝojon, — kiel la drivanta nuboj ĵetas sian ombron sur la fjordon. Jen ĝi kuŝis brila kaj blua. Kaj jen subite —

BOLETTE

Vi ne devus okupiĝi pri tiaj malĝojaj pensoj nun. Ĵus vi ja estis ĝoja kaj gaja —

ELLIDA

Jes, jes, mi ja estis. Ho, tio ĉi — estas stulte de mi. (ĉirkaŭrigardas maltrankvile) Ke Wangel nun venu. Li decide promesis al mi. Sed li tamen ja ne venas. Li forgesis. Ho, kara Arnholm, bonvolu trovi lin por mi?

ARNHOLM

Jes, volonte.

ELLIDA

Diru, ke li devas tuj veni. Ĉar nun mi ne povas vidi lin —

ARNHOLM

Ne povas vidi lin —?

ELLIDA

Ho, vi ne komprenas. Kiam li ne ĉeestas, mi ofte ne povas memori, kiel li aspektas. Kaj tiam estas kvazaŭ mi tute perdis lin. — Estas terure embarase. Sed iru!

(Ŝi ĉirkaŭiras apud la laĝeto.)

BOLETTE

(al **Arnholm**) Mi kuniros. Vi ja ne certe scias —

ARNHOLM

Ho, ĉu? Mi certe —

BOLETTE

(duonlaŭte) Ne, ne, mi estas maltrankvila. Mi timas, ke li estas sur la ŝipo.

ARNHOLM

Timas?

BOLETTE

Jes, li kutimas rigardi, ĉu estas konatuloj kun ĝi. Kaj ankaŭ ja estas restoracio tie —

ARNHOLM

Ah! Jes, venu.

(Li kaj **Bolette** eliras maldekstren.)

(**Ellida** staras momenton rigardante en la laĝeton. Foje ŝi parolas mallaŭte kaj interrompe al si mem.)

(Ekstere sur la vojeto malantaŭ la barilo venas de dekstre fremda **vojaĝvestita viro**. Li havas tufajn ruĝajn harojn kaj barbon. Skotan ĉapon sur la kapo kaj vojaĝsakon per rimeno trans la ŝultro.)

LA FREMDULO

(iras malrapide laŭ la barilo kaj observadas la ĝardenon. Kiam li vidas Ellida, li haltas, rigardas ŝin fikse kaj daŭre kaj diras mallaŭte:) Bonan vesperon, Ellida!

ELLIDA

(turnas sin kaj krias) Ho kara, — ĉu vi fine venas!

LA FREMDULO

Jes, fine.

ELLIDA

(rigardas lin en surprizo kaj timo) Kiu estas vi? Ĉu vi serĉas iun ĉi tie?

LA FREMDULO

Vi ja certe komprenas.

ELLIDA

(ekmiras) Kio *tio* estas? Kiel vi alparolas min! Kiun vi serĉas?

LA FREMDULO

Mi ja serĉas vin.

ELLIDA

(ekskuiĝas) Aah —! (fiksrigardas lin, ŝanceliĝas malantaŭen kaj eligas duone sufokitan krion:) La okuloj!
— La okuloj!

LA FREMDULO

Nu, — fine vi komencas rekoni min? Mi tuj rekoniis vin, Ellida.

ELLIDA

La okuloj! Ne rigardu min tiel! Mi krias por helpo!

LA FREMDULO

Tŝ, tŝ! Ne timu. Mi ja nenion faras al vi.

ELLIDA

(tenas la manon antaŭ la okuloj) Ne rigardu min, mi diras!

LA FREMDULO

(klinas sin per la brakoj sur la barilon) Mi venis per la angla vaporŝipo.

ELLIDA

(ekrigardas lin evite) Kion vi volas pri mi?

LA FREMDULO

Mi ja promesis reveni tuj kiam mi povus —

ELLIDA

Foriru! Foriru denove! Ne revenu — neniam revenu ĉi tien! Mi ja skribis al vi, ke ĉio estu finita inter ni! Ĉio! Vi ja scias!

LA FREMDULO

(neĝenita, ne respondante) Mi volus reveni al vi pli frue. Sed mi ne povis. Nun mi fine povas. Kaj jen vi nun havas min, Ellida.

ELLIDA

Kion vi volas pri mi? Pri kio vi pensas? Kial vi venis?

LA FREMDULO

Vi ja certe scias, ke mi venis por serĉi vin.

ELLIDA

(retiras sin en timo) Serĉi min! Ĉu *tion* vi intencas!

LA FREMDULO

Jes, kompreneble.

ELLIDA

Sed vi ja scias, ke mi edziniĝis!

LA FREMDULO

Mi scias.

ELLIDA

Kaj tamen —! Tamen vi venas por — por — serĉi min!

LA FREMDULO

Jes, kompreneble.

ELLIDA

(kaptas la kapon per ambaŭ manoj) Ho tio terura —! Ho tio terura, terura —!

LA FREMDULO

Ĉu eble vi ne volas?

ELLIDA

(konfuzita) Ne rigardu min tiel!

LA FREMDULO

Mi demandas ĉu vi eble ne volas?

ELLIDA

Ne, ne, ne! Mi ne volas! En eterno, neniam! Mi ne volas, mi diras! Mi nek povas nek volas! (pli mallaŭte) Mi ankaŭ ne kuraĝas.

LA FREMDULO

(transpaŝas la barilon kaj venas en la ĝardenon) Ja, ja, do, Ellida, — permesu al mi diri unu vorton antaŭ ol mi forvojaĝos.

ELLIDA

(volas fuĝi, sed ne povas. Ŝi staras kvazaŭ lama en timo, kaj apogas sin al arbotrunko apud la lageto.) Ne

tuŝu min! Ne proksimiĝu! Ne pli proksimen! Ne tuŝu min, mi diras!

LA FREMDULO

(singardeme, kelkajn paŝojn pli proksimen al ŝi) Ne timu min, Ellida.

ELLIDA

(ĵetas la manojn antaŭ la okulojn) Ne rigardu min tiel!

LA FREMDULO

Ne timu. Ne timu.

(**Doktoro Wangel** venas tra la ĝardeno de maldekstre.)

WANGEL

(ankoraŭ duone inter la arboj) Nu, vi ja atendis min sufiĉe longe.

ELLIDA

(kuras al li, kroĉas sin al lia brako kaj krias:) Ho, Wangel, — savu min! Savu min vi — se vi povas!

WANGEL

Ellida, — kio je Dio —!

ELLIDA

Savu min, Wangel! Ĉu vi ne vidas lin? Jen li staras!

WANGEL

(alrigardas) La viro *tie*? (proksimiĝas) Permesu demandon, — kiu estas *vi*? Kaj kial vi venas en la ĝardenon?

LA FREMDULO

(indikas per kapsigno al Ellida) Mi volas paroli kun jena virino.

WANGEL

Nu ja. Do certe estis vi —? (al **Ellida**) Mi aŭdis, ke fremda viro venis en la korton por vin demandi.

LA FREMDULO

Jes, estis mi.

WANGEL

Kaj kion vi deziras de mia edzino? (turnas sin) Ĉu vi konas lin, Ellida?

ELLIDA

(mallaŭte, tordas la manojn) Ho, se mi lin konas! Jes, jes, jes!

WANGEL

(rapide) Nu!

ELLIDA

Ho, estas ja *li*, Wangel! Estas li mem! Li, kiel vi scias —!

WANGEL

Ĉu! Kion vi diras! (turnas sin) Ĉu vi estas tiu Johnston, kiu iam —?

LA FREMDULO

Nu, — Vi povas nomi min Johnston. Bonvolu. Cetere mi ne tiel nomiĝas.

WANGEL

Ĉu ne?

LA FREMDULO

Nun ne plu, ne.

WANGEL

Kaj kion vi deziras de mia edzino? Vi ja scias, ke la filino de la lumturgardisto edziniĝis antaŭ longe. Kaj al kiu ŝi edziniĝis, vi devas ja ankaŭ scii.

LA FREMDULO

Mi ja scias dum pli ol tri jaroj.

ELLIDA

(streĉe) Kiel vi sciiĝis?

LA FREMDULO

Survoje hejmen al vi. Mi kaptis malnovan gazeton. Estis gazeto el tiu ĉi regiono. Ĝi rakontis pri la geedziĝo.

ELLIDA

(rigardas antaŭen) La geedziĝo —. Do *tio* estis —

LA FREMDULO

Efikis sur min strange. Ĉar tio pri la ringoj, — tio ja ankaŭ estis geedziĝo, Ellida.

ELLIDA

(frapas la manojn antaŭ la vizaĝon) Ho —!

WANGEL

Kiel vi kuraĝas —!

LA FREMDULO

Vi tion forgesis, ĉu?

ELLIDA

(sentas lian rigardon kaj krietas) Ne staru tiel min fiksrigardante!

WANGEL

(paŝas antaŭ lin) Vi turnu vin al mi kaj ne al ŝi. Do, mallonge, — ĉar vi ja konas la situacion, — kion vi do volas ĉi tie? Kial vi venas por trovi mian edzinon?

LA FREMDULO

Mi promesis al Ellida veni al ŝi plej eble frue.

WANGEL

Ellida —! Nun denove!

LA FREMDULO

Kaj Ellida promesis al mi tute certe atendi min ĝis mi venus.

WANGEL

Mi aŭdas, ke vi nomas mian edzinon per antaŭnomo. Tian intimecon ne estas kutimo ĉe ni.

LA FREMDULO

Mi bone scias. Sed ĉar ŝi unue apartenas al *mi* —

WANGEL

Al *vi*! Ankoraŭ —!

ELLIDA

(kaŝas sin malantaŭ **Wangel**) Ho —! Li neniam malkaptas min!

WANGEL

Al *vi*! Vi diras, ke ŝi apartenas al vi, ĉu!

LA FREMDULO

Ĉu ŝi rakontis al vi pri du ringoj? Mia ringo kaj tiu de Ellida?

WANGEL

Nu jes. Sed kio do? Ŝi ja poste rompis tion. Vi ricevis ŝiajn leterojn. Vi do mem scias.

LA FREMDULO

Kaj Ellida kaj mi samopiniis, ke tio pri la ringoj valorus same decide kiel geedziĝo.

ELLIDA

Sed mi ne volas, vi ja aŭdas! Neniam, neniam volas mi konatiĝi kun vi! Ne rigardu min tiel!
Mi ne volas, mi diras!

WANGEL

Vi estas freneza homo, se vi opinias, ke vi povas veni ĉi tien kaj konstrui iun rajton sur tia infanludo.

LA FREMDULO

Ĝuste. Iun rajton, — en via senco de la vorto, — mi ja tute ne havas.

WANGEL

Sed kion vi do volas fari? Vi do ne imagas al vi, ke vi povas preni ŝin de mi perforte! Kontraŭ ŝia propra volo!

LA FREMDULO

Ne. Kiel tio utilis? Se Ellida volas sekvi min, ŝi devas veni libervole.

ELLIDA

(ekmiras kaj ekdiras) Libervole —!

WANGEL

Kaj tion vi povus imagi al vi —!

ELLIDA

(al si mem) Libervole —!

WANGEL

Vi estas freneza. Foriru! Ni ne plu okupiĝu pri vi.

LA FREMDULO

(rigardas sian brakhorloĝon) Baldaŭ estas tempo iri surŝipen. (paŝon pli proksimen) Nu ja, Ellida, — nun mi faris mian devon. (ankoraŭ pli proksimen) Mi tenis mian promeson al vi.

ELLIDA

(petante, iras malantaŭen) Ho, ne tuŝu min!

LA FREMDULO

Kaj nun vi pripensu ĝis morgaŭ nokte —

WANGEL

Estas nenio por pripensi. Foriru!

LA FREMDULO

(daŭre al **Ellida**) Mi nun iros per la vaporŝipo internen en la fjordon. Morgaŭ nokte mi do revenos. Kaj mi enrigardos ĉe vi. Atendu min ĉi tie en la ĝardeno. Ĉar mi preferas decidi la aferon kun vi sola, vi komprenas.

ELLIDA

(mallaŭte, tremante) Ho, vi aŭdas, Wangel!

WANGEL

Estu trankvila. Tiun viziton ni scios malhelpi.

LA FREMDULO

Adiaŭ do ĝis tiam, Ellida. Morgaŭ nokte.

ELLIDA

(petante) Ho ne, ne, — ne revenu morgaŭ nokte! Neniam plu revenu!

LA FREMDULO

Kaj se tiam vi deziras sekvi min trans la maron —

ELLIDA

Ho, ne rigardu min tiel!

LA FREMDULO

Mi nur pensas, ke vi devas pretigi vin por vojaĝo.

WANGEL

Iru en la domon, Ellida.

ELLIDA

Mi ne povas. Ho, helpu min! Savu min, Wangel!

LA FREMDULO

Ĉar vi devas sincere pripensi, ĉar se vi ne sekvos min morgaŭ, la tuta afero estos finita.

ELLIDA

(**Ellida** rigardas lin tremante) Kaj ĉio estos finita, ĉu? Por ĉiam —?

LA FREMDULO

(kun kapsigno) Neniam estos ĝi refarebla, Ellida. Mi neniam revenos al tiuj ĉi landoj. Vi neniam plu revidos min. Ankaŭ neniam plu aŭdos de mi. Tiam mi estos kiel morta kaj for de vi por ĉiam.

ELLIDA

(spiras maltrankvile) Hoh —!

LA FREMDULO

Pensu do sincere pri via faro. Adiaŭ. (transpaŝas la barilon, haltas kaj diras:) Nu, Ellida, — tenu vin preta morgaŭ nokte. Ĉar tiam mi venos ĉi tien por serĉi vin.

(Li foriras malrapide kaj trankvile laŭ la vojeto dekstren.)

ELLIDA

(tempeton postrigardas lin) Libervole, li diris! Imagu, — li diris, ke libervole mi sekvu lin.

WANGEL

Estu nur prudenta. Nun li ja estas for. Kaj vi neniam lin revidos.

ELLIDA

Ho, kiel povas vi tion diri? Li ja revenos morgaŭ nokte.

WANGEL

Lasu lin veni. Vin li almenaŭ ne renkontu.

ELLIDA

(skuas la kapon) Ho, Wangel, ne pensu, ke vi povos malhelpi lin.

WANGEL

Jes, kara, — fidu min.

ELLIDA

(cerbumante, ne lin aŭskultante) Post kiam li estos estinta ĉi tie — morgaŭ nokte —? Kaj kiam li estos vojaĝinta trans la maron per la vaporŝipo —?

WANGEL

Jes, kio do?

ELLIDA

Ĉu tiam li neniam — neniam plu revenos?

WANGEL

Ne, kara Ellida, tion vi fidu. Kion li farus ĉi tie post tio ĉi? Li ja aŭdis el via propra buŝo, ke vi ne volas sekvi lin. Tiel la afero estas finita.

ELLIDA

(al si mem) Morgaŭ, do. Aŭ neniam.

WANGEL

Kaj eĉ se li revenus —

ELLIDA

Kio do —?

WANGEL

Estos en nia potenco sendanĝerigi lin.

ELLIDA

Ho ne kreu.

WANGEL

Estas en nia potenco, mi diras! Se li ne lasas sin pacigi alimaniere, li punpagu pro murdo al la ŝipestro.

ELLIDA

(impete) Ne, ne, ne! Neniam tio! Ni scias nenion pri la murdo al la ŝipestro! Vere nenion!

WANGEL

Ĉu ni ne scias! Li ja mem konfesis tion al vi!

ELLIDA

Ne, nenion pri tio! Se vi ion diras, mi neas. Ne enfermu lin! Li apartenas al la vasta maro. Tie li apartenas.

WANGEL

(rigardas ŝin, kaj diras malrapide) Ah, Ellida, — Ellida!

ELLIDA

(kroĉas sin senbride al li) Ho, kara, fidela, — savu min de tiu viro!

WANGEL

(liberigas sin singardeme) Venu! Venu kun mi!

(**Lyngstrand** kaj **Hilde**, ambaŭ kun fiŝkaptiloj, venas de dekstre ĉe la lageto.)

LYNGSTRAND

(iras rapide al **Ellida**) Ho nun, sinjorino, nun vi aŭdu ion strangan!

WANGEL

Kaj kion?

LYNGSTRAND

Imagu, — ni vidis la usonanon!

WANGEL

La usonanon?

HILDE

Jes, ankaŭ mi vidis lin.

LYNGSTRAND

Li iris malantaŭ la ĝardeno kaj poste sur la grandan anglan vaporŝipon.

WANGEL

De kie vi konas tiun viron?

LYNGSTRAND

Mi foje estis maristo sur la sama ŝipo kiel li. Mi certe kredis, ke li dronis. Sed li ja estas tute viva.

WANGEL

Ĉu vi scias ion pli pri li?

LYNGSTRAND

Ne. Sed li eble venis por venĝi sin sur sia nefidela marista edzino.

WANGEL

Kion vi diras?

HILDE

Lyngstrand volas uzi lin por fari artaĵon.

WANGEL

Mi ne komprenas —

ELLIDA

Vi aŭdos poste.

(**Arnholm** kaj **Bolette** venas de maldekstre sur la vojeto ekster la barilo.)

BOLETTE

(al tiuj en la ĝardeno) Venu kaj rigardu! La angla vaporŝipo iras enen en la fjordon. (Granda vaporŝipo drivas preterpase en la foro.)

LYNGSTRAND

(al **Hilde** apud la barilo) Ĉi-nokte li kaptos ŝin.

HILDE

(kapsignas) La malfidelan marist-edzinon, — jes.

LYNGSTRAND

Imagu, — meznokte.

HILDE

Estos ekscite.

ELLIDA

(postrigardas la ŝipon) Morgaŭ do —

WANGEL

Kaj poste neniam plu.

ELLIDA

(mallaŭte kaj tremante) Ho, Wangel, — savu min de mi mem!

WANGEL

(rigardas ŝin timeme) Ellida! Mi suspektas, — estas io malantaŭe.

ELLIDA

La tiranta logo estas malantaŭe.

WANGEL

La tiranta logo —?

ELLIDA

Tiu viro estas kiel la maro.

(Malrapide kaj cerbumante ŝi iras tra la ĝardeno maldekstren. **Wangel**, maltrankvila, iras flanke de ŝi kaj observas ŝin atente.)

KVARA AKTO

(La ĝardenĉambro de **doktoro Wangel**. Pordojn dekstre kaj maldekstre. En la fono inter la du fenestroj estas malferma vitropordo al la verando. Malsupre de ĝi vidiĝas parton de la ĝardeno. Sofo kun tablo antaŭe maldekstre. Dekstre estas piano, kaj pli malantaŭe estas granda tabla ornamvazo. Meze sur la planko estas ronda tablo kun seĝoj ĉirkaŭe. Sur la tablo rozarbusto en florado kaj aliaj potfloroj ĉirkaŭ ĝi. — Estas antaŭtagmeze.)

(En la ĉambro apud la tablo sidas maldekstre **Bolette** en la sofo, okupata pri brodaĵo. **Lyngstrand** sidas sur seĝo ĉe la fino de la tablo. Malsupre en la ĝardeno sidas **Ballested** pentrante. **Hilde** staras apud lin rigardante.)

LYNGSTRAND

(kun la brakoj sur la tablo. Dum tempo li sidas silente rigardante la laboradon de **Bolette**.) Aspektas tre malfacile kudri tian bordaĵon, fraŭlino Wangel.

BOLETTE

Ho ne. Ne estas malfacile. Nur nombru ĝuste —

LYNGSTRAND

Nombri? Ĉu vi devas ankaŭ nombri?

BOLETTE

Jes, la kudrerojn. Rigardu.

LYNGSTRAND

Ĝuste ja! Imagu! Estas ja kvazaŭ iu arto. Ĉu vi povas ankaŭ desegni?

BOLETTE

Ho jes, kiam mi havas modelon antaŭ mi.

LYNGSTRAND

Alie ne?

BOLETTE

Ne, alie ne.

LYNGSTRAND

Do tamen ne estas vera arto.

BOLETTE

Ne, ĝi pli estas — mana lerteco.

LYNGSTRAND

Sed mi opinias ke vi certe povus *lerni* arton.

BOLETTE

Kiam mi ne havas talenton?

LYNGSTRAND

Tamen. Se vi ĉiam estus kune kun vera artisto —

BOLETTE

Kaj vi opinias, ke mi povus lerni de li?

LYNGSTRAND

Ne lerni tiel ordinare. Sed mi opinias ke ĝi venus en vin iom post iom. Kvazaŭ miraklo, fraŭlino Wangel.

BOLETTE

Strange.

LYNGSTRAND

(iom poste) Ĉu vi pripensis —? Mi intencas diri — ĉu vi pripensis pli profunde kaj serioze pri geedzeco, fraŭlino?

BOLETTE

(rigardas lin preterpase) Pri —? Ne.

LYNGSTRAND

Mi faris.

BOLETTE

Vi, ĉu?

LYNGSTRAND

Jes ja, — mi ofte pripensas tiajn aferojn. Pleje pri geedzeco. Kaj aldone mi ja multe legis en libroj. Mi opinias, ke geedzeco estas ia miraklo. Ke la virino laŭe ŝanĝiĝas por esti simila al sia edzo.

BOLETTE

Ricevas liajn interesojn, vi pensas?

LYNGSTRAND

Jes, ĝuste!

BOLETTE

Nu, sed liaj kapabloj do? Kaj liaj talentoj kaj lerteco?

LYNGSTRAND

Hm, jes, — mi miras ĉu ne ankaŭ tiuj —

BOLETTE

Kaj sekve vi kredas, ke tio kion viro legis — aŭ pensis, — tio ankaŭ transpasus al lia edzino?

LYNGSTRAND

Ankaŭ tio, jes. Iom post iom. Kvazaŭ mirakle. Sed mi ja scias, ke tio povas nur okazi en fidela kaj amoplena geedzeco kaj vere feliĉa.

BOLETTE

Ĉu vi neniam pensis, ke viro tiel povus tiriĝi al sia edzino? Fariĝi simila al ŝi, mi pensas.

LYNGSTRAND

Viro? Ne, tion mi ne imagis.

BOLETTE

Kial ne same por li kiel por ŝi?

LYNGSTRAND

Ne, ĉar viro havas ja vivotaskon por kiu vivi. Kaj estas *tio*, kio fortigas la viron, fraŭlino Wangel. Li havas vivotaskon, li.

BOLETTE

Ĉiuj?

LYNGSTRAND

Ho ne. Mi vere pensis pri la artisto.

BOLETTE

Ĉu vi pensas, ke estas ĝusta faro de artisto, ke li edziĝas?

LYNGSTRAND

Jes, mi opinias. Se li trovas iun, kiun li kore amas, —

BOLETTE

Tamen. Mi pensas, ke li prefere vivus sole por sia arto.

LYNGSTRAND

Certe li devus fari. Sed tion li ja povus fari eĉ se li edziĝus.

BOLETTE

Nu, sed ŝi do?

LYNGSTRAND

Ŝi? Kiel —?

BOLETTE

Ŝi al kiu li edziĝas. Por kio ŝi vivu?

LYNGSTRAND

Ankaŭ ŝi vivu por lia arto. Ŝajnas al mi, ke virino devas senti sin kore feliĉa pri *tio*.

BOLETTE

Hm, — mi ne certe scias —

LYNGSTRAND

Jes, fraŭlino, fidu. Ne estas nur lia honoro kaj reputacio, kiujn ŝi ĝuas pro li —. Ĉar tiuj estas laŭ mi la malpli valora. Sed ke ŝi povas helpi lin krei, — ke ŝi povas faciligi al li la laboron estante ĉe li kaj komfortigi lin kaj esti atenta pri li kaj igi la vivon gaja por li. Tio estus laŭ mi feliĉiga por virino.

BOLETTE

Ho, vi ne mem scias kiel memkontenta vi estas!

LYNGSTRAND

Mi memkontenta, ĉu! Bona Dio —! Ho, se vi konus min iom pli bone ol vi faras — (klinas sin pli proksimen al ŝi) Fraŭlino Wangel, — kiam mi estos for, — kaj mi ja baldaŭ estos —

BOLETTE

(rigardas lin kompate) Sed ne komencu do pri tia tristaĵo.

LYNGSTRAND

Funde ja ne estas tre triste, mi pensas.

BOLETTE

Kiel do?

LYNGSTRAND

Mi ja forvojaĝos post monato. Unue de ĉi tiu loko. Poste mi iros al la sudaj landoj.

BOLETTE

Ah, tiel. Nu ja.

LYNGSTRAND

Ĉu vi foje pensu pri mi, fraŭlino?

BOLETTE

Jes, mi volonte faru.

LYNGSTRAND

(ĝoja) Vi promesas, ĉu?

BOLETTE

Jes, mi promesas.

LYNGSTRAND

Solene kaj kore, fraŭlino Bolette?

BOLETTE

Solene kaj kore. (ŝanĝas temon) Sed por kio tio ĉi! Ne kondukos al io ajn.

LYNGSTRAND

Kiel vi povas tion diri! Por mi estus ĝojige scii, ke vi ĉi-hejme pensadas pri mi.

BOLETTE

Nu, sed kio poste?

LYNGSTRAND

Jes, poste mi ne scias pri io definitiva —

BOLETTE

Ankaŭ mi ne. Multe ja malhelpas. Ŝajnas al mi, ke ĉio en la mondo malhelpas.

LYNGSTRAND

Ho, povus okazi iu miraklo. Feliĉa okazaĵo de la destino — aŭ io tia. Ĉar mi kredas, ke mi sukcesos.

BOLETTE

(vigle) Jes, ĉu ne! Vi kredas, ĉu!

LYNGSTRAND

Jes, mi firme kredas. Kaj jen — post kelkaj jaroj — kiam mi revenos hejmen kiel konata skulptisto kun bona ekonomio kaj en plena sano —

BOLETTE

Jes, vere. Ni esperu ke vi faros.

LYNGSTRAND

Vi konfide esperu. Se vi nur fidele kaj varme pensas pri mi, dum mi estas for en la sudaj landoj. Kaj por tio mi ja nun havas vian vorton.

BOLETTE

Vi havas. (skuas la kapon) Sed tamen kondukas al nenio.

LYNGSTRAND

Jes, fraŭlino Bolette, tamen kondukas al tio, ke mi povos labori pli facile kaj rapide pri mia artaĵo.

BOLETTE

Tion vi do kredas?

LYNGSTRAND

Jes, en mia interno mi tion sentas. Kaj ŝajnas al mi, ke estus vivige ankaŭ por vi — ĉi tie en la izolo — kiam vi sciis en vi mem, ke vi kvazaŭ helpus min krei.

BOLETTE

(rigardas lin) Nu, sed vi, viaflanke?

LYNGSTRAND

Mi —?

BOLETTE

(rigardas al la ĝardeno) TŜ. Ni parolu pri io alia. Ĉar tie venas la ĉefinstruisto.

(Ĉefinstruisto **Arnholm** estas vidata malsupre en la ĝardeno maldekstre. Li haltas kaj parolas kun **Ballested** kaj **Hilde**.)

LYNGSTRAND

Ĉu vi amas vian antaŭan instruiston, fraŭlino Bolette?

BOLETTE

Ĉu mi amas lin?

LYNGSTRAND

Mi pensas, ĉu vi ŝatas lin?

BOLETTE

Ho jes, mi faras. Ĉar estas bone havi lin kiel amikon kaj konsilanton kaj tiel plu. — Kaj li ĉiam estas helpema, se li povas.

LYNGSTRAND

Sed ĉu ne estas strange, ke li ne geedziĝis?

BOLETTE

Ĉu vi trovas tion strange?

LYNGSTRAND

Jes. Ĉar li ja estas sufiĉe riĉa, laŭdire.

BOLETTE

Laŭdire li estas. Sed eble ne estis facile por li trovi iun, kiu volus havi lin, mi pensas.

LYNGSTRAND

Kial tio?

BOLETTE

Ho, li estis ja instruisto por preskaŭ ĉiuj junaj knabinoj, kiujn li konas. Tion li mem diras.

LYNGSTRAND

Jes. Kiel *tio* gravus?

BOLETTE

Sed, bona Dio, oni ja ne edzinigas sin al sia propra instruisto!

LYNGSTRAND

Ĉu vi pensas, ke juna knabino ne povus ami sian instruiston?

BOLETTE

Ne post kiam ŝi fariĝis plenkreska.

LYNGSTRAND

Ĉu — imagu!

BOLETTE

(averte) Nu, nu, nu!

(**Ballested** kolektis siajn aĵojn kaj portas ilin dekstren en la ĝardeno. **Hilde** helpas lin. **Arnholm** iras sur la verandon kaj venas en la ĉambron.)

ARNHOLM

Bonan matenon, mia kara Bolette. Bonan matenon, sinjoro — sinjoro — hm!

(Li aspektas malkontenta kaj kapsignas malvarme al **Lyngstrand**, kiu ekstaras kaj klinas la kapon.)

BOLETTE

(ekstaras kaj iras al **Arnholm**) Bonan matenon, sinjoro ĉefinstruisto.

ARNHOLM

Kiel statas hodiaŭ?

BOLETTE

Nu dankon, bone.

ARNHOLM

Via duonpatrino estas en la banejo ankaŭ hodiaŭ, ĉu?

BOLETTE

Ne, ŝi estas en sia ĉambro.

ARNHOLM
Iom malsaneta?

BOLETTE
Mi ne scias. Ŝi enfermis sin.

ARNHOLM
Hm, — ĉu?

LYNGSTRAND
Sinjorino Wangel aspekte multe ekscitiĝis pro tiu usonano hieraŭ.

ARNHOLM
Kion *vi* scias pri tio?

LYNGSTRAND
Mi rakontis al la sinjorino, ke mi vidis lin tute viva iri malantaŭ la ĝardeno.

ARNHOLM
Nu, tiel.

BOLETTE
(al **Arnholm**) Vi sidis tre malfrue kun patro en la nokto.

ARNHOLM
Jes, sufiĉe longe. Ni komencis paroli pri io grava.

BOLETTE
Ĉu vi parolis kun li ankaŭ pri mi kaj miaj aferoj?

ARNHOLM
Ne, kara Bolette. Mi ne havis ŝancon. Ĉar liaj pensoj forte okupiĝis pri io alia.

BOLETTE
(suspiras) Ah jes, — kiel ĉiam.

ARNHOLM
(rigardas ŝin signifoplene) Sed poste hodiaŭ ni du ja parolu pli profunde pri tiuj aferoj. — Kie estas via patro nun? Eble ne hejme?

BOLETTE
Jes. Li certe estas en la oficejo. Mi serĉu lin.

ARNHOLM
Ne, dankon. Ne faru. Mi prefere malsupreniru al li.

BOLETTE
(aŭskultas direkte maldekstren) Atendu iomete, sinjoro ĉefinstruisto. Mi pensas, ke estas patro, kiu venas sur la ŝtuparo. Jes. Li certe estis supre vidante ŝin.

(**Doktoro Wangel** venas tra la pordo maldekstre.)

WANGEL
(etendas la manon al **Arnholm**) Nu, kara amiko, — vi jam venis? Estas afable de vi veni tiel frue. Ĉar mi deziras paroli iom pli kun vi.

BOLETTE
(al **Lyngstrand**) Eble ni du iru en la ĝardenon al Hilde?

LYNGSTRAND
Jes, tre volonte, fraŭlino.

(Li kaj **Bolette** iras malsupren en la ĝardenon kaj for inter la arboj en la fono.)

ARNHOLM
(kiu sekvis ilin per la okuloj, turnas sin al **Wangel**) Ĉu vi bone konas tiun junan viron?

WANGEL
Ne, tute ne.

ARNHOLM
Ĉu vi do ŝatas, ke li tiel multe okupiĝas pri la knabinejoj?

WANGEL
Ĉu li faras? Tion mi tute ne rimarkis.

ARNHOLM

Tion vi devus ja kontroli, mi opinias.

WANGEL

Jes, vi certe pravas. Sed, bona Dio, kion mi faru, mi kompatinda viro? La knabinetoj alkutimiĝis prizorgi sin mem. Ili ne akceptas kion ajn instruon, nek de mi nek de Ellida.

ARNHOLM

Eĉ ne de ŝi?

WANGEL

Ne. Cetere mi ne povas postuli, ke ŝi miksiĝu en tiaĵon. Ne estas facile por ŝi. (interrompante) Sed ne estis ja *tio*, kion ni preparolus. Diru do al mi, — ĉu vi pripensis la aferon? Pripensis kion mi rakontis al vi?

ARNHOLM

Mi pensis pri nenio alia de kiam ni disiĝis ĉi-nokte.

WANGEL

Kaj kio do estas farebla?

ARNHOLM

Kara doktoro, mi opinias, ke vi kiel kuracisto devas scii tion pli bone ol mi.

WANGEL

Ho, se vi nur sciis, kiel malfacile estas por kuracisto ĝuste decidi pri malsanulo, kiun li korege amas! Kaj tio ĉi ja ne estas ordinara malsano. Ĉi tie ne sufiĉas ordinara kuracisto, — kaj ne ordinara kuraciloj.

ARNHOLM

Kia estas ŝi hodiaŭ?

WANGEL

Mi ĵus vidis ŝin, kaj ŝi estis sufiĉe trankvila. Sed malantaŭ ŝiaj animstatoj kuŝas io kaŝita, kio neblas por mi malkovri. Kaj aldone ŝi estas tiel ŝanĝiĝema, kaprica, — subite varia.

ARNHOLM

Certe sekvo de ŝia malsana animstato.

WANGEL

Ne sole. En la profundo estas io denaska. Ellida apartenas al la marhomoj. Jen la kaŭzo.

ARNHOLM

Kiel do vere, kara doktoro?

WANGEL

Ĉu vi ne rimarkis, ke la homoj ĉe la vasta maro estas kvazaŭ aparta specio? Estas kvazaŭ ili vivas la vivon de la maro. Estas en ili ondado — kaj ankaŭ malfluso kaj altmaro — kaj en iliaj pensmanieroj kaj en iliaj sentoj. Kaj ili ne lasas sin replanti. Ho, mi devus pensi pri *tio* antaŭe. Estis peko kontraŭ Ellida preni ŝin for de sia loko kaj meti ŝin ĉi tien!

ARNHOLM

Ĉu vi atingis al tiu opinio nun?

WANGEL

Jes, pli kaj pli. Sed mi estus ja devinta diri tion al mi mem antaŭe. Ho, funde mi ja sciis. Sed mi ne permesis al la penso sin esprimi. Ĉar mi ja tiel amis ŝin, komprenu! Tial mi unue pensis pri mi mem. Tiel tute nepravigeble egoisma mi tiam estis!

ARNHOLM

Hm, — ĉiu viro certe estas iomete egoisma en tiaj cirkonstancoj. Cetere mi neniam notis tiun difekton en vi, doktoro Wangel.

WANGEL

(ĉirkaŭiras senpacience) Ho, jes! Kaj tia mi estis ankaŭ poste. Mi ja estas multe, multe pli aĝa ol ŝi. Mi devus esti por ŝi kvazaŭ patro — kaj kiel gvidanto samtempe. Devus streĉi min por evoluigi kaj klarigi ŝian mensan vivon. Sed bedaŭrinde el tio fariĝis nenio. Mi ne havis energion por tio, vidu! Ĉar mi ja deziris gardi ŝin kiel ŝi estas. Sed ŝi ja pli kaj pli malsaniĝis. Kaj mi atendis kaj ne sciis kion elpensi. (pli mallaŭte) Tial en mia sufero mi skribis al vi kaj petis vin viziti nin.

ARNHOLM

(rigardas lin en surprizo) Ĉu! Pro tio vi skribis?

WANGEL

Jes. Sed ŝajnigu nescion.

ARNHOLM

Sed, je Dio, kara doktoro, — kian helpon atendis vi de mi? Tion mi ne komprenas.

WANGEL

Ne, kompreneble. Ĉar mi sekvis eraran vojon. Mi opiniis ke la koro de Ellida iam pendigis sin al vi. Ke ĝi sekrete ankoraŭ ĉe vi ligiĝis. Ke eble estus bone por ŝi revidi vin kaj paroli kun vi pri la hejmo kaj pri pasintaj tagoj.

ARNHOLM

Estis do via edzino, kiun vi aludis, kiam vi skribis, ke ĉi tie iras iu min atendante, kaj — kaj eble sopiris pri mi!

WANGEL

Jes, kiu alie?

ARNHOLM

(rapide) Ne, ne, vi pravas. — Sed tion mi ne komprenis.

WANGEL

Kompreneble. Mi ja eraris.

ARNHOLM

Kaj vi diras pri vi mem, ke vi estas egoisma!

WANGEL

Ho, mi ja havis grandan ŝuldon por pagi. Mi pensis, ke mi ne rajtas rifuzi kiun ajn rimedon, se ĝi povus iomete faciligi ŝian animon.

ARNHOLM

Kiel vi efektive klarigas la potencon, kiun tiu fremda viro ekzercas sur ŝin?

WANGEL

Hm, kara amiko, — estas eble flankoj en tiu ĉi afero, kiuj ne *lasas* sin klarigi.

ARNHOLM

Io kio esence estas neklarigebla, vi aludas? Tute neklarigebla?

WANGEL

Ĉiukaze neklarigebla ĝis plue.

ARNHOLM

Ĉu vi kredas pri tiaĵo?

WANGEL

Mi nek kredas nek neas. Mi nur ne scias. Tial mi elmetas la klarigon.

ARNHOLM

Jes, sed diru al mi. Tiu ŝia stranga kaj sinistra aserto, ke la okuloj de la infano —?

WANGEL

(vigle) Tion pri la okuloj mi tute ne kredas! Mi ne *volas* kredi tiaĵon! Devas esti pura fantaziaĵo de ŝi. Nenio alia.

ARNHOLM

Ĉu vi rimarkis la okulojn de la viro hieraŭ?

WANGEL

Jes, certe mi faris.

ARNHOLM

Kaj vi vidis neniun similecon?

WANGEL

(eviteme) Hm, — bona Dio, kion respondi? Ne estis ja tute lume, kiam mi vidis lin. Kaj cetere Ellida antaŭe parolis tiom pri tiu simileco —. Mi vere ne scias, ĉu mi estis kapabla rigardi lin sen antaŭjuĝo.

ARNHOLM

Ne, ne, eble. Sed nun la alia afero? Tiu timo kaj maltrankvilo en ŝi ĝuste je la tempo, kiam tiu fremda homo estus survoje hejmen?

WANGEL

Jes, vidu, — *tio* estas ankaŭ io, en kion ŝi verke aŭ sonĝe metis sin mem de post antaŭhieraŭ. Tio tute ne atakis ŝin tiel subite — tiel tuje, kiel ŝi nun asertas. Sed post kiam ŝi aŭdis tiun junan Lyngstrand rakonti, ke Johnston — aŭ Friman — aŭ kiel li nomiĝas, — ke li estis survoje ĉi tien antaŭ tri jaroj — en Marto, — ŝi sendube nun kredas, ke la anima maltrankvilo kaptis ŝin ĝuste en tiu sama monato.

ARNHOLM

Ĉi do ne faris, ĉu?

WANGEL

Tute ne. Estis spuroj kaj signoj longe antaŭ tiu tempo. — Efektive okazis — hazarde — ĝuste en Marto antaŭ tri jaroj sufiĉe forta ekscitiĝo en ŝi —

ARNHOLM

Tamen ja —!

WANGEL

Jes, sed *tio* lasas sin simple klarigi per la stato — la cirkonstanco, — en kiu ŝi je tiu tempo estis.

ARNHOLM

Do signo kontraŭ signo.

WANGEL

(pugnigas la manojn) Kaj ne povante helpi ŝin! Ne scii pri konsilo! Ne vidi iun ajn rimedon —!

ARNHOLM

Se vi nun decidus ŝanĝi loĝlokon? Transloĝiĝi aliloken? Por ke ŝi povu vivi en kondiĉoj pli hejmecaj por si?

WANGEL

Ho, kara, — ĉu vi pensas, ke mi ne proponis ankaŭ *tion* al ŝi? Mi proponis, ke ni transloĝiĝu al Skjoldvik. Sed ŝi ne volas.

ARNHOLM

Eĉ ne *tion*?

WANGEL

Ne. Ĉar ŝi pensas, ke neniel helpos. Kaj eble ŝi pravas.

ARNHOLM

Hm, — ĉu?

WANGEL

Jes, kaj cetere, — kiam mi pripensas, — mi ne scias kiel mi realigu *tion*. Ĉar ŝajnas al mi, ke pro la knabinetoj mi ne povas transloĝiĝi al tia forejo. Ili devas ja loĝi en loko, kie estas *iomete* ŝanco foje edzinigi ilin.

ARNHOLM

Edzinigi? Ĉu vi jam pensas pri *tio*?

WANGEL

Jes, bona Dio, — mi devas ja pensi ankaŭ pri *tio*! Sed jen — aliflanke — la konsidero pri mia kara malsana Ellida —! Ho, kara Arnholm, — mi vere — multmaniere — staras meze inter fajro kaj akvo!

ARNHOLM

Por Bolette vi ne bezonas havi zorgojn — (interrompante) Mi miras kien ŝi — kien ili iris? (Li iras al la malferma pordo kaj elrigardas.)

WANGEL

(al la piano) Ho, mi oferus kion ajn — por ĉiuj tri. — Se mi nur ion scius.

(**Ellida** envenas tra la pordo maldekstre.)

ELLIDA

(rapide al **Wangel**) Ne eliru ĉi-matene!

WANGEL

Ne, certe ne. Mi restos hejme ĉe vi. (Montras al **Arnholm**, kiu proksimiĝas) Sed ĉu vi ne volas saluti nian amikon?

ELLIDA

(turnas sin) Ho, jen vi, sinjoro Arnholm! (etendas al li la manon) Bonan matenon.

ARNHOLM

Bonan matenon, sinjorino. Do ne en la banejo kiel kutime?

ELLIDA

Ne, ne, ne! Pri *tio* mi ne pensas hodiaŭ. Sed bonvolu eksidi por momento?

ARNHOLM

Ne, dankon, — ne nun. (rigardas al **Wangel**) Mi promesis al la knabinetoj veni al ili en la ĝardeno.

ELLIDA

Jes, Dio scias ĉu vi renkontos ilin en la ĝardeno. Mi neniam scias kie ili iradas.

WANGEL

Ho jes, ili tenas sin apud la lageto.

ARNHOLM

Nu, mi certe trovos iliajn spurojn. (Li kapsalutas kaj transiras la verandon kaj elen en la ĝardenon dekstren.)

ELLIDA

Kioma horo estas, Wangel?

WANGEL

(rigardas sian horloĝon) Iomete post la dekunua.

ELLIDA

Iomete post. Kaj la dekunuan — duonon antaŭ la dekdua ĉi-nokte venos la vaporŝipo. Ho, se mi tion estus trapasinta!

WANGEL

(proksimiĝas al ŝi) Kara Ellida, — pri unu afero mi devas demandi vin.

ELLIDA

Pri kiu do?

WANGEL

Hieraŭ vespere — tie supre sur la "Videjo" — vi diris, ke dum la lastaj tri jaroj vi ofte vidis lin tute viva antaŭ vi.

ELLIDA

Jes, mi faris. KREDU min.

WANGEL

Nu, sed kiel vi lin vidis?

ELLIDA

Kiel mi vidis lin?

WANGEL

Mi pensas, — kiel li aspektis por vi, kiam vi kredis, ke vi vidis lin?

ELLIDA

Sed kara Wangel, — vi ja nun mem scias kiel li aspektas.

WANGEL

Ĉu li ankaŭ tiel aspektis en via imago?

ELLIDA

Jes, li ja faris.

WANGEL

Ĝuste tiel, kiel vi hieraŭ vidis lin en la realaĵo?

ELLIDA

Jes, ĝuste tiel.

WANGEL

Nu, sed kial vi ne tuj rekonis lin?

WANGEL

(ekmire) Mi ne faris, ĉu?

WANGEL

Ne. Vi mem diris poste, ke unue vi ne sciis, kiu tiu fremdulo estas.

ELLIDA

(surprize) Jes, mi pensas, ke vi pravas! Ĉu ne ŝajnas strange por vi, Wangel? Imagu, — ke mi ne tuj rekonis lin!

WANGEL

Estas nur la okuloj, vi diris —

ELLIDA

Ho jes, — la okuloj! La okuloj!

WANGEL

Nu, — sed supre sur la "Videjo" vi diris, ke li ĉiam montris sin kia li estis, kiam vi disiĝis. Tie antaŭ dek jaroj.

ELLIDA

Ĉu mi diris?

WANGEL

Jes.

ELLIDA

Do li tiel aspektis preskaŭ kiel nun.

WANGEL

Ne. Vi priskribis lin tute alimaniere antaŭhieraŭ survoje hejmen. Antaŭ dek jaroj li estis senbarba, vi diris. Tute alie vestita li ankaŭ estis. Kaj la broĉo kun perlo —? Ĝin la viro ne portis hieraŭ.

ELLIDA

Ne, li ĝin ne portis.

WANGEL

(rigardas ŝin explore) Pripensu iomete, kara Ellida. Aŭ — eble vi ne plu kapablas memori, kiel li aspektis, kiam li staris kun vi sur la "Krutdeklivo"?

ELLIDA

(pripensante, momenton fermas la okulojn) Ne tute klare. Ne, — hodiaŭ mi ne kapablas. Ĉu ne estas strange?

WANGEL

Tamen ne tiel strange. Nova bildo de realaĵo montris sin antaŭ vi. Ĝi superombras la antaŭan, — tiel ke vi ĝin ne plu povas vidi.

ELLIDA

Ĉu tiel, Wangel?

WANGEL

Jes. Kaj ĝi ankaŭ superombras viajn malsanajn imagaĵojn. Tial estas bone, ke la realaĵo venis.

ELLIDA

Bone! Vi diras bone, ĉu?

WANGEL

Jes, ke okazis, — povos sanigi vin.

ELLIDA

(eksidas en la sofion) Wangel, — venu sidi ĉe mi. Mi devas diri al vi ĉiujn miajn pensojn.

WANGEL

Jes, faru, kara Ellida.

(Li eksidas sur seĝon aliflanke de la tablo.)

ELLIDA

Vere estis malfeliĉo — por ni ambaŭ — ke ĝuste ni du kuniĝis.

WANGEL

(miras) Kion vi diras!

ELLIDA

Ho jes. Estis. Estas ja ankaŭ kompreneble. Ne povus fariĝi io alia ol malfeliĉo. Ne laŭ la maniero laŭ kiu ni trovis unu la alian.

WANGEL

Kio do mankis en la maniero, —

ELLIDA

Aŭskultu nun, Wangel, — Ne plu helpas, ke ni iradas ĉi tie mensogante por ni mem — kaj por unu la alia!

WANGEL

Ĉu ni faras! Mensogas, vi diras!

ELLIDA

Jes, ni faras. Aŭ ni tamen kaŝas la veron. Ĉar la vero — la pura klara vero — estas ja *tio*, — ke vi venis tien kaj — kaj aĉetis min.

WANGEL

Aĉetis —! — Aĉetis — vi diras!

ELLIDA

Ho, mi ja ne estis ereto pli bona ol vi. Mi akceptis. Mi ja vendis min al vi.

WANGEL

(rigardas ŝin en doloro) Ellida, — ĉu vi vere havas koron paroli tiel?

ELLIDA

Sed ĉu vere estas alia nomo por ĝi! Vi ne plu eltenis la videcon en via domo. Vi ĉirkaŭrigardis por nova edzino —

WANGEL

Kaj por nova patrino por la infanoj, Ellida.

ELLIDA

Eble ankaŭ tio — tiel flanke. Tamen — vi ja tute ne sciis ĉu mi taŭgas por tiu okupo. Vi ja nur vidis min — kaj iomete parolis kun mi kelkajn fojojn. Kaj vi ekdeziris min, kaj sekve —

WANGEL

Nu, nomu tion kiel plaĉas al vi.

ELLIDA

Kaj mi, de mia flanko —. Mi staris senhelpa en konfuzo tute sola. Estis ja kompreneble, ke mi akceptis — kiam vi proponis nutradi min mian vivon.

WANGEL

Ne aspektis por mi kiel nutrado, kara Ellida. Mi honeste demandis al vi, se vi volus dividi kun mi kaj la infanoj la iometon, kiun mi povis nomi la mian.

ELLIDA

Jes, vi faris. Sed tamen mi ne devus akcepti! Neniam por kiu ajn prezo mi devus akcepti! Ne vendi min mem! Prefere la plej mizeran laboron, — prefere la plej malriĉajn kondiĉojn en — en libereco — kaj laŭ propra elekto!

WANGEL

(ekstaras) La kvin-ses jaroj, kiujn ni vivis kune, ĉu ili estis tute senvaloraj por vi?

ELLIDA

Ho, ne pensu tion, Wangel! Estas tiel bone ĉe vi, kiel kiu ajn homo povas deziri. Sed mi ne eniris vian domon en libereco. Jen la afero.

WANGEL

(rigardas ŝin) Ne — en libereco!

ELLIDA

Ne. Mi ne libervole iris kun vi.

WANGEL

(mallaŭte) Ah, — mi memoras — la frazturniĝon de hieraŭ.

ELLIDA

En tiu frazturniĝo ĉio kuŝas. Ĝi eklumigis por mi. Kaj tial mi nun vidas klare.

WANGEL

Kion vi vidas?

ELLIDA

Mi vidas, ke nia kuna vivo — vere ne estas geedzeco.

WANGEL

(amare) Jen vera eldiro de vi. La vivo kiun ni *nun* vivas, ne estas geedzeco.

ELLIDA

Eĉ ne antaŭe. Neniam. Ne de la komenco. (rigardas antaŭen) La unua — *tiu* povus esti plena kaj pura geedzeco.

WANGEL

La unua? Kiun unuan vi aludas?

ELLIDA

La mian — kun *li*.

WANGEL

(rigardas ŝin mire) Mi tute ne komprenas!

ELLIDA

Ho, kara Wangel, — ni ne mensogu unu por la alia. Ankaŭ ne por ni mem.

WANGEL

Ne, ne! Sed kio sekve?

ELLIDA

Jes vidu, — ni neniam povas nei — ke libervola promeso estas same deviga kiel geedziĝo.

WANGEL

Sed je Dio —!

ELLIDA

(ekstaras impete) Permesu al mi forvojaĝi de vi, Wangel!

WANGEL

Ellida —! Ellida —!

ELLIDA

Jes, jes, — permesu al mi! Kredu min, — ne eblos alimaniere. Ne post la maniero laŭ kiu ni kuniĝis.

WANGEL

(en regata doloro) Al tio do venis inter ni.

ELLIDA

Devis veni. Ne povus alimaniere.

WANGEL

(rigardas ŝin triste) Eĉ ne tra la kuna vivo mi gajnis vin. Neniam, — neniam tute posedis vin.

ELLIDA

Ho, Wangel, — se mi povus ami vin tiel kiel mi dezirus! Tiel kore kiel vi meritas! Sed mi sentas profunde, — ke neniam okazos.

WANGEL

Eksedziĝon do? Eksedziĝon, — plenan juran eksedziĝon — vi deziras?

ELLIDA

Kara, vi ne bone komprenas min. Ne estas ja pri formoj, ke mi pensas. Ĉar ne estas tiaj eksteraj aferoj, kiuj gravas. Kion mi volas, estas ke ni du samopinias libervole liberigi nin unu de la alia.

WANGEL

(amare, kapsignas malrapide) Refari la negocon, — jes.

ELLIDA

(vigle) Ĝuste tiel! Refari la negocon!

WANGEL

Kaj poste, Ellida? Poste? Ĉu vi pripensis kiel aspektos por ambaŭ ni? Kiel la vivo fariĝos por vi kaj por mi?

ELLIDA

Tion mi ne povas atenti. Sekvu kio sekvu. Kion mi petegas de vi, Wangel, — estas ja la pli grava! Nur donu al mi liberecon! Redonu al mi mian plenan liberecon!

WANGEL

Ellida, — estas terura postulo de vi. Prokrastu, por ke mi pripensu decidon. Ni parolu pli profunde unu kun la alia. Lasu al vi mem tempon por pripensi, kion vi faros!

ELLIDA

Sed ne restas por ni pli da tempo por tio! Mi devas regajni mian liberecon tiun ĉi tagon!

WANGEL

Kial ĝuste hodiaŭ?

ELLIDA

Jes, — ĉar li ja venos ĉi-nokte.

WANGEL

(skuiĝas) Venos! Li! Kiel tiu fremda viro rilatas al tio ĉi?

ELLIDA

Mi volas stari antaŭ li en plena libereco.

WANGEL

Kaj kion — kion vi intencas poste fari?

ELLIDA

Mi ne volas uzi la pretekston, ke mi estas la edzino de alia viro. Ne ekskuzi min per tio ke mi ne havas eblecon elekti. Ĉar tiaokaze ne estus decido.

WANGEL

Vi parolas pri elekto! Elekto, Ellida! Elekto en tiu ĉi afero!

ELLIDA

Jes, mi devas havi eblecon elekti. Elekton al ambaŭ flankoj. Mi devas havi la eblecon lasi lin forvojaĝi sola —. Aŭ — sekvi lin.

WANGEL

Ĉu vi mem komprenas kion vi diras? Sekvi lin! Doni vian tutan sorton en liajn manojn!

ELLIDA

Sed ĉu mi ne donis mian tutan sorton en *viajn* manojn! Kaj tion — tiel senpere.

WANGEL

Nu ja. Sed li! Li! Tuta nekonatulo! Homo, kiun vi preskaŭ ne konas!

ELLIDA

Ho, sed vin mi ja eble konis eĉ pli malmulte. Kaj mi tamen sekvis vin.

WANGEL

Tiam vi almenaŭ sciis proksimume al kia vivo vi iris. Sed jen? Jen? Pripensu do! Kion vi scias pri tio ĉi? Eĉ nenion vi scias. Eĉ ne kiu li estas — aŭ kio li estas.

ELLIDA

(rigardas antaŭen) Vero. Sed jen *tio kio* estas la teruraĵo.

WANGEL

Jes, certe teruraĵo —

ELLIDA

Tial ŝajnas al mi, ke mi kvazaŭ *devas* tiriĝi en ĝin.

WANGEL

(rigardas ŝin) Ĉar aspektas por vi kiel io terura?

ELLIDA

Jes, ĝuste tial.

WANGEL

(pli proksime) Aŭskultu nun, Ellida, — kio por vi estas do tio terura?

ELLIDA

(pripensas) La terura, — estas *tio kio* timigas kaj allogas.

WANGEL

Ankaŭ allogas?

ELLIDA

Precipe allogas, — mi sentas.

WANGEL

(malrapide) Vi parencas al la maro.

ELLIDA

Al ĝi parencas ankaŭ la teruraĵo.

WANGEL

Kaj la terura parencas al vi. Vi timigas kaj allogas samtempe.

ELLIDA

Ĉu ŝajnas al vi, Wangel?

WANGEL

Efektive mi vin neniam konis. Neniam ĝis la fundo. Mi nun komencas kompreni.

ELLIDA

Tial vi liberigu min! Liberigu min el ĉiu rilato al vi kaj al la via! Mi ne estas tiu, kiun vi imagis. Vi ja nun mem vidas. Nun ni povos disiĝi en kompreno — kaj libervole.

WANGEL

(peze) Eble estas pli bone por ambaŭ — se ni disiĝu. — Sed mi tamen ne *povas!* — Vi estas por mi kiel la terura, Ellida. La loganta, — tio estas la plej forta en vi.

ELLIDA

Ĉu tiel?

WANGEL

Lasu nin fini ĉi tiun tagon saĝe. Kun plene trankvila animo. Mi ne *kuraĝas* liberigi vin hodiaŭ. Ne rajtas. Ne rajtas pro vi mem, Ellida. Mi insistas pri mia rajto kaj mia devo defendi vin.

ELLIDA

Defendi? Al kio defendi? Ne estas ja perforto aŭ potenco de ekstere, kiu minacas min. La teruraĵo kuŝas pli profunde, Wangel! La teruraĵo, — tio estas la allogo en mia propra animo. Kaj kion povas do vi pri tiu fari?

WANGEL

Mi povas fortigi kaj apogi vin por kontraŭbatali.

ELLIDA

Jes, — se mi *volus* kontraŭbatali.

WANGEL

Ĉu vi do ne volas?

ELLIDA

Ho, estas ja *tio*, kion mi ne mem scias!

WANGEL

Ĉi-nokte ĉio estos decidata, kara Ellida —

ELLIDA

(ekkrias) Jes, imagu! La decido tiel proksima! Decido por la tuta vivo!

WANGEL

— kaj morgaŭ —

ELLIDA

Jes, morgaŭ! Eble mia ĝusta estonto tiam estos perdita!

WANGEL

Via ĝusta —?

ELLIDA

Tuta plena vivo en libereco perdita, — perdita por mi! Kaj eble — ankaŭ por li.

WANGEL

(mallaŭte, kaptas ŝian manartikon) Ellida, — ĉu vi amas tiun fremdan viron?

ELLIDA

Ĉu mi —? Ho, kiel mi sciu! Mi nur scias, ke por mi li estas la teruraĵo kaj ke —

WANGEL

— kaj ke?

ELLIDA

(liberigas sin) — kaj ke estas ĉe li, ke mi apartenas.

WANGEL

(mallevas la kapon) Mi komencas kompreni la plimulton.

ELLIDA

Kaj kiun helpon havas vi kontraŭ tion ĉi? Kiun konsilon havas vi por mi?

WANGEL

(rigardas ŝin instige) Morgaŭ, — tiam li estos forvojaĝinta. Tiam la malfeliĉo ne minacos vian kapon. Kaj tiam mi estos preta liberigi vin. Ni refaros la negocon, Ellida.

ELLIDA

Ho, Wangel —! Morgaŭ — tiam ja estos tro malfrue —!

WANGEL

(rigardas al la ĝardeno) La infanoj! La infanoj —! Ni almenaŭ indulgu ilin — ĝis plue.

(**Arnholm**, **Bolette**, **Hilde** kaj **Lyngstrand** venas tra la ĝardeno. **Lyngstrand** adiaŭas tie malsupre kaj eliras maldekstren. La aliaj venas en la ĉambron.)

ARNHOLM

Nun imagu kiel ni vagadis farante planojn —

HILDE

Ni ekskursu sur la fjordo en la vespero kaj —

BOLETTE

Ne, diru nenion!

WANGEL

Ankaŭ ni du faris planojn.

ARNHOLM

Ĉu, — vere?

WANGEL
Morgaŭ Ellida foriros al Skjoldvik — por ioma tempo.

BOLETTE
Foriros —?

ARNHOLM
Jen, jen, tre saĝe, sinjorino Wangel.

WANGEL
Ellida deziras reiri hejmen. Hejmen al la maro.

HILDE
(eksaltante al **Ellida**) Vi foriros! Vi foriros de ni?

ELLIDA
(ektimigita) Sed Hilde, do! Kio estas al vi?

HILDE
(regas sin) Ho, estas nenio. (duonlaŭte, turnas sin for) Foriru do!

BOLETTE
(ektimigita) Patro, — mi komprenas vin, — ankaŭ vi foriros — al Skjoldvik!

WANGEL
Certe ne, ne! Mi eble foje faros viziton tien —

BOLETTE
Kaj al ni —?

WANGEL
Mi ankaŭ faros viziton —

BOLETTE
— foje, jes!

WANGEL
Kara infano, *devas* tiel esti (Li paŝas sur la planko.)

ARNHOLM
(flustras) Ni priparolos poste, Bolette.
(Li iras al **Wangel**. Ili kunparolas tie supre apud la pordo.)

ELLIDA
(duonlaŭte al **Bolette**) Kio estis al Hilde? Ŝi ja aspektis freneze!

BOLETTE
Ĉu vi neniam rimarkis, kion Hilde tagon post tago postsoifadis?

ELLIDA
Postsoifadis?

BOLETTE
Ekde vi venis en la domon?

ELLIDA
Ne, ne, — kio do *tio* estas?

BOLETTE
Unu solan aman vorton de vi.

ELLIDA
Ah —! Ĉu estus tasko por mi *ĉi tie*!

(Ŝi ĉirkaŭfrapas la kapon per la manoj kaj senmove rigardas antaŭen kvazaŭ trakrozata de kontraŭecaj pensoj kaj animstatoj.)

(**Wangel** kaj **Arnholm** venas antaŭen en flustra kunparolo.)

(**Bolette** iras por rigardi en la flankan ĉambron dekstre. Poste ŝi malfermas la pordon.)

BOLETTE
Jes, kara patro, — la manĝaĵo estas preta sur la tablo — se vi —

WANGEL
(kun perforta sinrego) Ĉu ĝi estas, infano? Bone, bone. Bonvolu, ĉefinstruisto! Ni nun eniru por gluti adiaŭan pokalon kun — kun “la sinjorino el la maro”.

(Ili iras al la pordo dekstre.)

KVINA AKTO

(La plej fora parto de la ĝardeno de **doktoro Wangel** apud la karasi-lago. Kreskanta somernokta krepusko.)

(**Arnholm, Bolette, Lyngstrand** kaj **Hilde**, en boato, puŝas sin per stango de maldekstre antaŭen laŭ la bordo.)

HILDE

Jen ni povas facile salti teren!

ARNHOLM

Ne, ne, ne faru!

LYNGSTRAND

Mi ne povas salti, fraŭlino.

HILDE

Vi, Arnholm, ĉu ankaŭ vi ne povas salti?

ARNHOLM

Prefere ne.

BOLETTE

Ni albordiĝu ĉe la baneja ŝtuparo.

(Ili puŝas stange dekstren.)

(Sammomente venas **Ballested** de dekstre sur la vojeto, portante muziknotojn kaj ĉaskornon. Li salutas al tiuj en la boato, turnas sin kaj parolas al ili. Respondoj aŭdiĝas de pli kaj pli fore de ekstere.)

BALLESTED

Kion vi diras? — Jes certe estas pro la angla vaporŝipo. Ĉar estas la lasta fojo ke ĝi venas ĉi-jare. Sed se vi volas ĝui la muzikon, vi ne devas atendi tro longe. (vokas) Kion? (agitas la kapon) Mi ne povas aŭdi kion vi diras!

(**Ellida** kun ŝalo sur la kapo venas de maldekstre akompanata de doktoro **Wangel**.)

WANGEL

Sed kara Ellida, — mi asertas al vi, — ni ankoraŭ havas abundan tempon.

ELLIDA

Ne, ne, — ni ne havas! Kiun ajn momenton li povas veni.

BALLESTED

(ekster la barilo) Ho jen, bonan vesperon, sinjoro doktoro! Bonan vesperon, sinjorino!

WANGEL

(rimarkas lin) Ho, ĉu estas vi? Ĉu estu muziko ankaŭ ĉi-nokte?

BALLESTED

Jes. La "Korn-asocio" intencas aŭdigi sin. Ne mankas festaj okazaĵoj nuntempe. Ĉi-nokte okazos por la anglo.

ELLIDA

La anglo! Ĉu ĝi jam vidiĝas?

BALLESTED

Ankoraŭ ne. Sed ĝi ja venas de interne — de inter la insuloj. Ĝi povas veni antaŭ ol ni atentis.

ELLIDA

Jes, — ĝuste tiel estas.

WANGEL

(duone al **Ellida**) Ĉi-nokte estas la lasta vojaĝo. Kaj ĝi neniam plu revenos.

BALLESTED

Malĝojiga penso, sinjoro doktoro. Sed tial ni ja al ĝi faru honoron. Ho jes, ho jes! Baldaŭ

finiĝos la ĝojiga somera tempo. Baldaŭ ĉiuj markoloj estos fermitaj, kiel diriĝas en la tragedio.

ELLIDA

Ĉiuj markoloj fermitaj, — jes.

BALLESTED

Malĝojige pripensi. Ni estis la gajaj infanoj de la somero dum semajnoj kaj monatoj. Estas premige akcepti la malhelan sezonon. Jes, komence, mi pensas. Ĉar la homoj *povas* akli — a — klimatigi sin, sinjorino Wangel. Jes, ĝuste kion ili povas.

(Li salutas kaj foriras maldekstren.)

ELLIDA

(rigardas trans la fjordon) Ho, tiu doloriga streĉo! Tiu ĉi ekscita duona horo antaŭ la decido.

WANGEL

Estas do definitive decidite, ke vi volas mem paroli kun li?

ELLIDA

Mi *devas* mem paroli kun li. Ĉar estas ja en libereco, ke mi faru mian elekton.

WANGEL

Vi ne havas elekton, Ellida. Vi ne havas permeson elekti. Mi ne permesas al vi.

ELLIDA

La elekton vi ne povos malhelpi. Nek vi, nek iu alia. Vi povos malpermesi al mi forvojaĝi kun li, — sekvi lin, — se mi tiel elektos. Vi povos reteni min ĉi tie per forto. Kontraŭ mia volo. Tion vi povos. Sed ke mi elektas, — elektas interne en mia animo, — elektas lin kaj ne vin, — se mi tiel volos kaj elektos, tion vi ne povos malhelpi.

WANGEL

Ne, vi pravas. Tion mi ne povos malhelpi.

ELLIDA

Kaj mi ja havas nenion por kontraŭstari! Ĉi-hejme estas ja nenio, kio allogas kaj ligas min. Mi estas ja tute senradika en via domo, Wangel. La infanojn mi ne posedas. Ne posedas iliajn animojn, mi aludas. Neniam posedis ilin. — Kiam mi forvojaĝos, — se mi do forvojaĝos, aŭ kun li ĉi-nokte — aŭ morgaŭ al Skjoldvik, mi eĉ ne havas ŝlosilon por redoni, — eĉ ne sciigon por postlasi, nek pri unu aŭ pri iu alia afero. Tiel senradika mi estas en via domo. Tiel tute ekster ĉio mi estis de la unua momento.

WANGEL

Vi ja mem volis.

ELLIDA

Ne, mi ne volis. Mi nek volis nek ne volis. Mi ja simple lasis ĉion tiel fariĝi, kiel mi ĝin trovis la tagon kiam mi venis. Estas vi — kaj neniu alia, — kiu volis havi ĉion tiel.

WANGEL

Mi intencis aranĝi ĉion plej bone por vi.

ELLIDA

Ho jes, Wangel, mi ja bone scias! Sed estas venĝo en tio. Io kio venĝas sin. Ĉar nun troviĝas ĉi tie neniu liganta forto, — neniu apogo por mi, — neniu helpo, — neniu allogo al tio, kio estus nia kuna interna posedo.

WANGEL

Mi komprenas, Ellida. Kaj tial vi ja de morgaŭ ricevos vian liberecon. De tiam vi vivu vian propran vivon.

ELLIDA

Kaj *tion* vi nomas mian propran vivon! Ho ne, mia propra, vera vivo erarvojiĝis, kiam mi akceptis vivon kune kun vi. (pugnige premas la manojn en timo kaj maltrankvilo) Kaj nun, — ĉi-nokte — post duona horo — venos li, kiun mi perfidis — li, al kiu mi tenus min senrompe, kiel li tenis sin al mi! Nun li venos kaj ofertas al mi — la lastan kaj solan fojon — revivi la vivon, — vivi mian propran, veran vivon, la vivon, kiu timigas kaj allogas — kaj pri kiu mi ne *povas* rezigni. Ne libere!

WANGEL

Guste tial vi bezonas, ke via edzo — kaj ankaŭ via kuracisto — prenas potencon sur vi — kaj agas en via nomo.

ELLIDA

Jes, Wangel, mi bone komprenas. Ho, ne miskredu, ke foje estas momentoj, kiam ŝajnas al mi, ke estus paco kaj savo kaŭri intime ĉe vi — kaj provi spiti ĉiujn allogajn kaj timigajn fortojn. Sed eĉ tion mi ne kapablas. Ne, ne, — mi ne kapablas!

WANGEL

Venu, Ellida, — ni iomete promenadu kune.

ELLIDA

Mi volus. Sed mi ne kuraĝas. Ĉar li ja diris, ke mi atendu lin ĉi tie.

WANGEL

Venu. Vi ankoraŭ havas bonan tempon.

ELLIDA

Jes, ĉu vi opinias?

WANGEL

Sufiĉan tempon, mi diras.

ELLIDA

Do ni iomete promenadu.

(Ili eliras antaŭe dekstre. Sammomente venas **Arnholm** kaj **Bolette** antaŭen apud la supra bordo de la lageto.)

BOLETTE

(rimarkas la forirantojn) Jen vidu —!

ARNHOLM

(mallaŭte) Tŝ, — lasu ilin foriri.

BOLETTE

Ĉu vi komprenas, kio estas inter ili la lastajn tagojn?

ARNHOLM

Ĉu vi ion rimarkis?

BOLETTE

Ĉu mi rimarkis!

ARNHOLM

Ion aparte?

BOLETTE

Ho jes. Plurajn okazaĵojn. Ĉu vi ne?

ARNHOLM

Ho, mi ne ĝuste scias —

BOLETTE

Jes, certe vi faris. Sed vi ne volas preparoli.

ARNHOLM

Mi opinias, ke estus bone por via duonpatrino fari tiun vojaĝeton.

BOLETTE

Ĉu?

ARNHOLM

Jes, ĉu ne estus bone por ĉiuj, ke ŝi povu foje elveni?

BOLETTE

Se morgaŭ ŝi transloĝiĝos al Skjoldvik, ŝi certe neniam revenos al ni.

ARNHOLM

Sed, kara Bolette, kial vi do tiel pensas?

BOLETTE

Jes, tion mi firme opinias. Atentu nur! Vi vidos, — ŝi neniam revenos. Almenaŭ ne dum mi kaj Hilde estas en la domo.

HILDE

Ankaŭ Hilde?

BOLETTE

Nu, kun Hilde eblus. Ĉar ŝi ja ankoraŭ estas nur infano. Kaj funde ŝi adoras ŝin, mi opinias. Sed pri mi estas alie, vidu. Duonpatrino, kiu ne estas multe pli aĝa ol oni mem —

ARNHOLM

Kara Bolette, — por vi eble daŭrus nur mallonga tempo ĝis vi elvenus.

BOLETTE

(vigle) Ĉu vere! Vi do parolis kun patro?

ARNHOLM
Ankaŭ tio, jes.

BOLETTE
Nu, — kaj kion li diris!

ARNHOLM
Hm, — via patro estas ja forte okupata per aliaj pensoj ĉi tiujn tagojn —

BOLETTE
Jes, jes, la samon mi ja antaŭe diris.

ARNHOLM
Sed tiom mi eltiris el li, ke vi ne devas atendi iun helpon de li.

BOLETTE
Neniun —!

ARNHOLM
Li profunde klarigis al mi sian staton. Opiniis, ke tute ne eblus por li.

BOLETTE
(riproĉe) Kaj vi tamen havis koron por stari tie min trompante.

ARNHOLM
Vere mi ne faris, kara Bolette. Dependas tute de vi mem — ĉu vi deziras elveni aŭ ne.

BOLETTE
Kio dependas de mi mem, vi aludas?

ARNHOLM
Ke vi elvenos en la mondon? Lernos kion vi pleje ŝatas. Partoprenos en ĉio, kion vi sopiras ĉi-
hejme. Vivos la vivon sub pli helaj kondiĉoj, Bolette. Kion vi al tio diras?

BOLETTE
(kunfrapas la manojn) Ho, granda Dio —! Sed ja tute neblas, tio ĉi. Ĉar patro nek volas, nek
povas, do —. Ĉar mi ja ne havas iun alian en la tuta mondo al kiu min turni.

ARNHOLM
Ĉu vi ne povus decidigi vin akcepti asiston de via malju — de via antaŭa instruisto?

BOLETTE
De vi, Arnholm! Ĉu vi volus —?

ARNHOLM
Helpi vin? Jes, kore volonte. Kaj per konsilo kaj per ago. Fidu tion. — Ĉu vi aprobas? Ĉ u? Ĉu
vi akceptas?

BOLETTE
Ĉu mi akceptas! Povi eliri, — vidi la mondon, — lerni ion profunde! Ĉion kio staris antaŭ mi
kiel la granda, feliĉiga neebleco —!

ARNHOLM
Jes, tio povos nun fariĝi realaĵo por vi. Se vi mem volas.

BOLETTE
Kaj al tiu nedirebla feliĉo vi volas helpi min! Ho ne, — sed diru ĉu *povas* mi akcepti tian
oferton de fremda homo?

ARNHOLM
De mi vi povas akcepti, Bolette. De mi vi povas akcepti kion ajn.

BOLETTE
(kaptas liajn manojn) Jes, preskaŭ ŝajnas al mi, ke mi povas! Mi ne scias kiel estas; sed —
(ekkrias) Ho, mi povus kaj ridi kaj plori pro ĝojo! Pro feliĉo! Ho, — ĉu povos mi tamen vere
vivi. Mi komencis timi, ke la vivo preterirus min.

ARNHOLM
Pro tio vi ne bezonas timi, kara Bolette. Sed nun vi devas diri al mi tute sincere — ĉu estas io
— io, kio ligas vin ĉi tie?

BOLETTE
Ligas min? Ne, nenio.

ARNHOLM
Nenio ajn?

BOLETTE

Ne, tute ne. Tio signifas, — patro ja iamaniere ligas min. Kaj ankaŭ Hilde. Sed —

ARNHOLM

Nu, — vian patron vi ja foje devas forlasi. Kaj Hilde iam ja ankaŭ iros sian propran vojon tra la vivo. Tio estas ja nur demando de tempo. Nenio alia. Sed alie do estas nenio, kio ligas vin, Bolette? Neniu rilato?

BOLETTE

Ne, tute ne. Pro tio mi povus ja forvojaĝi kien ajn.

ARNHOLM

Jes, ĉar tiel estas, kara Bolette, — vi povos forvojaĝi kun mi.

BOLETTE

(manfrapas) Ho Dio en la ĉielo, — kia feliĉo por pripensi!

ARNHOLM

Ĉar mi esperas, ke vi plene fidas min?

BOLETTE

Jes, efektive!

ARNHOLM

Kaj vi kuraĝas senrezerve konfidi vin mem kaj vian estontecon en miajn manojn, Bolette? Ĉu ne? Vi kuraĝas?

BOLETTE

Ho jes, certe! Kial ne? Ĉu eblas alie pensi! Vi, kiu estis mia maljuna instruisto — mia instruisto en pasintaj tagoj, mi pensas.

ARNHOLM

Ne nur tial. Al tiu flanko de la afero mi ne atentis. Sed —. Nu, — vi do estas libera, Bolette. Neniu rilato ligas vin. Kaj mi nun demandas vin — se vi volus — volus ligi vin al mi — por la vivo?

BOLETTE

(retiras sin pro timo) Ho, — kion vi diras!

ARNHOLM

Por la vivo, Bolette. Ĉu vi volas fariĝi mia edzino.

BOLETTE

(duone al si mem) Ne, ne, ne! Ne eblas! Tute ne eblas!

ARNHOLM

Ĉu tute ne eblas por vi, ke —?

BOLETTE

Sed vi vere tute ne povas intenci kion vi diras, sinjoro Arnholm! (rigardas lin) Aŭ —. Tamen —. Ĉu estis tiel vi intencis — kiam vi proponis fari tiom por mi?

ARNHOLM

Aŭskultu min iomete, Bolette. Aspekto mi surprizis vin forte.

BOLETTE

Ho, kiel tiaĵo — de vi, — kiel ĝi ne povus — surprizi min!

ARNHOLM

Vi pravus. Vi ja ne sciis — ne povis scii, ke mi faris tiun ĉi vojaĝon pro vi.

BOLETTE

Vi venis ĉi tien pro — pro mi!

ARNHOLM

Jes, mi faris, Bolette. Ĉi-printempe mi ricevis leteron de via patro. Kaj en ĝi estas diraĵo, kiu igis min kredi — hm —, ke vi daŭre havis vian antaŭan instruiston en — en iom pli ol amika memoro.

BOLETTE

Kiel patro povis skribi tiaĵon!

ARNHOLM

Ne estis tiel, kiel li intencis. Sed mi kaptiĝis en la imago, ke ĉi tie sopiradis juna knabino, ke mi revenu. — Ne, vi ne interrompu min, kara Bolette! Kaj, — vi ja komprenas, — ke kiam oni, kiel mi, ne plu staras en la veraj jaroj de juneco, tiam tia kredo — aŭ imago — faras ege fortan impreson. Kreskis en mi viva — dankema inklino al vi. Ŝajnis al mi, ke mi devis vojaĝi al vi. Revidi vin. Diri al vi, ke mi havas la samajn sentojn, kiujn mi imagis, ke vi portis por mi.

BOLETTE

Sed ĉar vi nun scias, ke tiel ne estis! Ke estis miskompreno!

ARNHOLM

Ne aliĝas, Bolette. Via bildo, — tia, kian mi ĝin portas en mi, — restos ĉiam kolorigita kaj stampita de la animstato, en kiun la miskompreno metis min. Eble vi ne komprenas. Sed tiel estas.

BOLETTE

Neniam mi imagis, ke tiaĵo okazu.

ARNHOLM

Sed ĉar nun montriĝas, ke okazas? Kion vi nun diras, Bolette? Ĉu vi povis decidigi vin, — nu, fariĝi mia edzino?

BOLETTE

Ho, aspektas al mi tute neeble, sinjoro Arnholm. Vi, kiu estis mia instruisto! Mi ne povas imagi alian rilaton al vi.

ARNHOLM

Nu ja, — ĉar ŝajnas al vi tute neeble, ke vi povus —. Do la rilato restos neŝanĝita, kara Bolette.

BOLETTE

Kiel, vi pensas?

ARNHOLM

Kompreneble mi tamen restas ĉe mia propono. Mi prizorgos, ke vi elvenos por vidi la mondon. Por lerni ion kion vi ŝatas. Vivi en sekuraj, sendependaj kondiĉoj. Vian postan estontecon mi ankaŭ sekurigis, Bolette. Ĉar en mi vi ĉiam havos bonan, fidelan, fidindan amikon. Pri tio estu certa!

BOLETTE

Ho Dio, — sinjoro Arnholm, — ĉio fariĝis ja nun tute neebla.

ARNHOLM

Ĉu ankaŭ tio neblas?

BOLETTE

Jes, vi ja povas imagi! Post tio kion vi diras, — kaj post la respondo, kiun mi donis al vi —. Ho, vi ja mem povas kompreni, ke nun neblas por mi akcepti tiom multe de vi! Nenion en la mondo povos mi akcepti de vi. Neniam post tio ĉi!

ARNHOLM

Vi do preferas sidi ĉi-hejme lasante la vivon preterpasi vin?

BOLETTE

Ho, dolorigas pripensi!

ARNHOLM

Ĉu vi rezignu vidi ion el la mondo ekstere? Rezignu pri ĉio, kion laŭ vi mem vi postsopiras? Scii ke ekzistas ege multo, — kaj tamen neniam konatiĝi kun ĝi? Pripensu, Bolette.

BOLETTE

Jes, jes, — vi vere pravas, sinjoro Arnholm.

ARNHOLM

Kaj jen, — kiam via patro ne plu vivas, — tiam eble stari senhelpa kaj sola en la mondo. Aŭ eble devante vin doni al alia viro, — kiun vi — eble — ankaŭ ne amas.

BOLETTE

Ho jes, — mi ja komprenas la veron — en tio kion vi diras. Sed tamen —! Aŭ eble tamen —?

ARNHOLM

(rapide) Nu!

BOLETTE

(rigardas lin dubeme) Ĉu eble tamen ne estus neeble —.

ARNHOLM

Kio, Bolette!

BOLETTE

Ke eblus, — akcepti — tion, — kion vi proponis.

ARNHOLM

Ĉu vi pensas, ke vi tamen povus laŭvole —? Ke vi tamen povus permesi al mi la ĝojon helpi vin kiel fidela amiko?

BOLETTE

Ne, ne, ne! Neniam tio! Ĉar *tio* estus tute neebla. — Ne, sinjoro Arnholm, — do prefere prenu min.

ARNHOLM

Bolette! Vi tamen volas!

BOLETTE

Jes, — mi opinias — ke mi volas.

ARNHOLM

Vi do tamen volas fariĝi mia edzino!

BOLETTE

Jes. Se vi daŭre opinias, ke — ke vi devas preni min.

ARNHOLM

Se mi opinias —! (kaptas ŝiajn manojn) Ho, dankon, — dankon, Bolette! Kion vi alie diris, — via antaŭa dubemo, — tio ne timigas min. Se mi ankoraŭ ne gajnis vian tutan koron, mi tamen scios gajni ĝin. Ho, Bolette, mi portos vin sur la manoj!

BOLETTE

Kaj mi povos vidi la mondon. Povos vivi la vivon. Jen kion vi promesis al mi.

ARNHOLM

Jen al kio mi restas.

BOLETTE

Kaj mi povos lerni ĉion, kion mi ŝatas.

ARNHOLM

Mi mem estu via instruisto. Kiel antaŭe, Bolette. Memoru la lastan jaron en la lernejo —.

BOLETTE

(silente kaj profunde en si mem) Imagu, — scii sin libera — veni en la fremdan mondon. Kaj ne bezoni timi pro la estonteco. Ne antaŭtimi pro la stulta enspezo —.

ARNHOLM

Ne, pri tio vi neniam bezonos disipi pensojn. Kaj — ĉu ne, kara Bolette, — *tio* estas ege bona stato? Ĉu?

BOLETTE

Jes. Efektive estas. Ĝuste kaj vere.

ARNHOLM

(metas la brakojn ĉirkaŭ ŝian talion) Ho, vi vidos, kiel hejmece kaj agrable ni ĉion aranĝu kune! Kaj kiel bone kaj sekure kaj intime ni du kunvivu, Bolette!

BOLETTE

Jes, ankaŭ mi komencas —. Funde mi opinias — ke tio ĉi eblos. (rigardas dekstren kaj liberigas sin) Ah! Nepre nenion diru!

ARNHOLM

Kio estas, kara?

BOLETTE

Ho, estas la kompatinda —. (montras eksteren) Vidu tie.

ARNHOLM

Via patro —?

BOLETTE

Ne, la juna skulptisto. Li promenas tie kun Hilde.

ARNHOLM

Nu, Lyngstrand. Kio estas al li?

BOLETTE

Ho, vi ja scias, kiel malforta kaj malsana li estas.

ARNHOLM

Jes, se ne estas nura imagaĵo.

BOLETTE

Ho ne, estas ja vero. Li certe ne longe eltenos. Sed tio estas eble la pli bona por li.

ARNHOLM

Kara, kiel *tio* estus la pli bona?

BOLETTE

Jes, ĉar — certe nenio fariĝos el lia arto. — Ni foriru antaŭ ol ili venos.

ARNHOLM

Kore bonvole, mia kara Bolette.

(**Hilde** kaj **Lyngstrand** venas de apud la lago.)

HILDE

Hej, — hej! Ĉu la gesinjoroj ne volas atendi nin?

ARNHOLM

Bolette kaj mi prefere iros iom antaŭe.

(Li kaj **Bolette** eliras maldekstre.)

LYNGSTRAND

(ridas silente) Estas tre amuze ĉi tie nuntempe. Ĉiuj iras ja duope. Ĉiam duope.

HILDE

(postrigardas ilin) Mi ĵurus, ke li petadas ŝian manon.

LYNGSTRAND

Ĉu? Ĉu vi ion tian rimarkis?

HILDE

Ho jes. Ne estas malfacile, — kiam oni uzas siajn okulojn.

LYNGSTRAND

Sed fraŭlino Bolette ne akceptas lin. Mi certas.

HILDE

Ne. Ĉar ŝi trovas, ke li aspektas tre maljuna. Kaj ŝi ankaŭ kredas, ke li baldaŭ fariĝos kalva.

LYNGSTRAND

Nu, ne estas sole pro *tio*. Ŝi tamen ne volus akcepti lin.

HILDE

Kiel vi povas tion scii?

LYNGSTRAND

Jes, ĉar estas aliulo, al kiu ŝi promesis pensi.

HILDE

Nur pensi?

LYNGSTRAND

Dum li estas for, jes.

HILDE

Ho, do eble estas vi mem, pri kiu ŝi pensadu!

LYNGSTRAND

Povus esti.

HILDE

Ĉu ŝi promesis al vi?

LYNGSTRAND

Jes, imagu, — ŝi promesis! Sed vi ne devas diri al ŝi, ke vi scias.

HILDE

Ho, Dio gardu mian buŝon. Mi estos muta kiel la tombo.

LYNGSTRAND

Mi trovas, ke estas vere afable de ŝi.

HILDE

Kaj kiam vi revenos hejmen, — ĉu vi volas fianĉinigi ŝin? Kaj poste vin edzigi al ŝi?

LYNGSTRAND

Ne, tio ne bone konvenus. Ĉar mi ja ne kuraĝas pensi pri tiaĵo la unuajn jarojn. Kaj kiam mi fine estos sukcesinta, ŝi estos ja tro maljuna por mi, mi pensas.

HILDE

Sed vi tamen volas, ke ŝi restadas ĉi tie pensante pri vi?

LYNGSTRAND

Jes, ĉar multe utilas al mi. Por mi kiel artisto, vi komprenas. Kaj ŝi povas ja facile tion fari, ŝi,

kiu mem ne havas veran vivotaskon. — Sed ĝentila de ŝi tio ja tamen estas.

HILDE

Ĉu vi opinias, ke vi laboros pli rapide pri la artaĵo, kiam vi scias, ke Bolette sidas ĉi tie pensante pri vi?

LYNGSTRAND

Jes, tion mi imagas. Scii, ke ie en la mondo juna, bela kaj silenta virino, kiu revadas pri mi —. Mi pensas, ke devas esti io — io —. Jes, mi ne vere scias kiel nomi ĝin.

HILDE

Vi eble pensas — ekscita?

LYNGSTRAND

Ekscita? Ho jes. Ekscita estas la vorto, kiun mi serĉis. Aŭ io tia. (rigardas ŝin dum momento) Vi, vi estas inteligenta, fraŭlino Hilde. Vere tre inteligenta vi estas. Kiam mi revenos hejmen, vi havos proksimume la saman aĝon kiel via fratino nun. Eble vi tiam ankaŭ aspektos kiel via fratino nun aspektas. Kaj eble vi tiam havos la saman animon, kian ŝi nun havas. Ke vi tiam estos fariĝinta kvazaŭ ŝi kaj vi mem — en unu staturo por tiel paroli.

HILDE

Ĉu vi tion dezirus?

LYNGSTRAND

Mi ne certe scias. Jes, mi kredas. Sed nun — dum tiu ĉi somero — mi preferas, ke vi nur similu al vi mem. Ĝuste tia kia vi estas.

HILDE

Vi ŝatas min pli bone tia, ĉu?

LYNGSTRAND

Jes, mi tre ŝatas vin tia.

HILDE

Hm, — diru, vi kiu estas artisto, — ĉu vi ŝatas, ke mi ĉiam iras hele somervestita?

LYNGSTRAND

Jes, tion mi vere ŝatas.

HILDE

Ĉu vi trovas, ke la helaj koloroj konvenas al mi?

LYNGSTRAND

Jes, vere delikate la helo konvenas al vi, laŭ mia gusto.

HILDE

Sed diru, — vi, kiu estas artisto, — kiel laŭ vi mi aperus en nigra koloro?

LYNGSTRAND

En nigra, fraŭlino Hilde?

HILDE

Jes, tute en nigra. Ĉu vi trovas, ke mi aperus bela en ĝi?

LYNGSTRAND

Nigra ja ne estas por la somertempo. Cetere vi aperus bela ankaŭ en nigra. Ĝuste vi kun via aspekto.

HILDE

(rigardas antaŭen) En nigra ĝis la kolo. — Nigra punta kolumo. — Nigraj gantoj. — Kaj longa nigra ŝalo malantaŭen.

LYNGSTRAND

Se vi tiel vestus vin, fraŭlino Hilde, mi dezirus esti pentristo — kaj mi pentrus junan, delikatan funebrantan vidvinon.

HILDE

Aŭ junan, funebrantan fianĉinon.

LYNGSTRAND

Jes, por tio vi konvenus pli bone. Sed vi do ne dezirus vesti vin tiel?

HILDE

Mi ne scias. Sed ŝajnas al mi ekscite.

LYNGSTRAND

Ekscite?

HILDE

Ekscite pripensi, jes. (subite montras maldekstren) Ho, vidu *jen!*

LYNGSTRAND

(rigardas tien) La granda angla vaporŝipo! Kaj tute ĉe la kajo!

(**Wangel** kaj **Ellida** venas antaŭen apud la lageto.)

WANGEL

Ne, mi certigas al vi, kara Ellida, — vi miskomprenas! (vidas la aliajn) Nu, vi du estas ĉi tie? Ĉu ne, sinjoro Lyngstrand, — ĝi ankoraŭ ne estas en vido?

LYNGSTRAND

La granda anglo?

WANGEL

Jes!

LYNGSTRAND

(montras) Jen ĝi kuŝas, sinjoro doktoro.

ELLIDA

Ah —! Mi ja sciis.

WANGEL

Jam venis!

LYNGSTRAND

Kvazaŭ ŝtelisto en la nokto, oni povus diri. Tute silente, senbrue.

WANGEL

Vi devas akompani Hilde al la kajo. Rapiĉu! Ŝi certe volas aŭskulti la muzikon.

LYNGSTRAND

Jes, ni ĵus estis irontaj, sinjoro doktoro.

WANGEL

Ni aliaj eble sekvos poste. Post iom ni venos.

HILDE

(flustras al **Lyngstrand**) Ankaŭ tiuj du iras duope.

(Ŝi kaj **Lyngstrand** iras tra la ĝardeno maldekstren. La kornmuziko aŭdiĝas fore ĉe la fjordo dum tio kio sekvas.)

ELLIDA

Jam venis! Li estas ĉi tie! Jes, jes, — mi sentas.

WANGEL

Prefere eniru, Ellida. Lasu min paroli kun li sola.

ELLIDA

Ho, — ne eblas! Ne eblas, mi diras! (ekkrias) Ah, — ĉu vi vidas lin, Wangel!

(**La fremdulo** venas de maldekstre kaj haltas sur la vojeto ekster la barilo.)

LA FREMDULO

(salutas) Bonan vesperon. Jen mi denove estas, Ellida.

ELLIDA

Jes, jes, jes, — la horo venis.

LA FREMDULO

Vi estas preta por forvojaĝi, ĉu? Aŭ ĉu ne?

WANGEL

Vi ja mem vidas, ke ŝi ne estas.

LA FREMDULO

Mi ne demandas pri vojaĝvestoj aŭ aliaj tiaĵoj. Eĉ ne plenaj valizoj. Ĉio kion ŝi bezonas por la vojaĝo, mi havas surŝipe. Ankaŭ por kabino mi zorgis. (al **Ellida**) Mi do demandas vin, ĉu vi estas preta min akompani, — en libereco min akompani?

ELLIDA

(petante) Ho, ne demandu min! Ne tentu min tiel!

(Ŝipfajfilo aŭdiĝas en la foro.)

LA FREMDULO

Nun fajfas la unuan fojon surŝipe. Vi nun devas diri jes aŭ ne.

ELLIDA

(tordas la manojn) Decido! Decido por la tuta vivo! Neniam plu reŝanĝi!

LA FREMDULO

Neniam! Post duona horo estos tro malfrue.

ELLIDA

(rigardas lin eviteme kaj explore) Kial vi tiel necedige tiras min al vi?

LA FREMDULO

Ĉu ne vi, kiel mi, sentas ke ni du apartenas unu al la alia?

ELLIDA

Pro tiu promeso, ĉu?

LA FREMDULO

La promeso neniun ligas. Nek viron, nek virinon. La kialo ĉar mi tiel necedige tenas vin al mi, estas ke mi nenion alian *povas*.

ELLIDA

(malrapide kaj treme) Kial vi ne venis pli frue?

WANGEL

Ellida!

ELLIDA

(ekkrias) Ho, — tio kio tiras kaj tentas kaj logas — enen en la nekonateco! La potenco de la tuta maro koncentrita en tio sola!

(**La fremdulo** transgrimpas la barelon.)

ELLIDA

(kaŝas sin malantaŭ **Wangel**) Kio estas? Kion vi volas?

LA FREMDULO

Mi vidas — kaj mi aŭdas, Ellida, — ke fine vi tamen *min* elektas.

WANGEL

(paŝas kontraŭ lin) Mia edzino ne havas elekton. Mi rajtas elekti por ŝi kaj havas ŝin en mia zorgado. Zorgado, jes! Se vi ne retiros vin de ĉi tie, — el la lando, — kaj neniam revenos, — ĉu vi tiam scias al kio vi riskigos vin?

ELLIDA

Ne, ne, Wangel! Ne tion!

LA FREMDULO

Kion vi volas fari al mi?

WANGEL

Mi volas enkarcerigi vin — kiel krimulon! Tuj! Jam antaŭ ol vi surŝipiĝos! Ĉar mi scias pri la murdo en Skjoldvik.

ELLIDA

Ho, Wangel, — kiel povas vi —!

LA FREMDULO

Al tio mi estas preta. Kaj tial — (tiras revolveron el la brustpoŝo) — tial mi ankaŭ provizis min per tiu ĉi.

ELLIDA

(ĵetas sin antaŭ **Wangel**) Ne, ne, — ne mortigu lin! Prefere min!

LA FREMDULO

Nek vin, nek lin. Estu trankvila. Tiu ĉi estas por propra uzo. Ĉar mi volas vivi kaj morti kiel libera homo.

ELLIDA

(en kreskanta ekscito) Wangel! Lasu min diri al vi, — diri, kaj li aŭskultu! Vi ja povas reteni min ĉi tie! Por tio vi havas potencon kaj rimedojn! Kaj vi ankaŭ faros! Sed mian animon, — ĉiujn miajn pensojn, — mian logantan sopiron kaj mian avidon, — *tiujn* vi ne povas ligi! Ili volas aspiri kaj celi — elen en la nekonatecon, — por kio mi estas kreita — kaj kiun vi fermis por mi!

WANGEL

(en silenta doloro) Mi vidas, Ellida! Paŝon post paŝo vi glitas for de mi. La postulo pri tio senfina kaj senlima — kaj pri la neatingebla, — ĝi fine pelos vian animon tute en la noktan nigron.

ELLIDA

Ho jes, jes, — mi sentas — kvazaŭ nigraj senonaj flugiloj super mi!

WANGEL

Al tio ĝi ne venu. Ne troviĝas alia savo por vi. Almenaŭ mi neniun alian vidas. Tial — tial mi lasas — la negocon nun tuj refariĝi. — Nun vi povas elekti vian vojon — en plena — plena libereco.

ELLIDA

(momenton fiksrigardas lin kvazaŭ muta) Ĉu vero, — vero, — kion vi diras! Ĉu tiel vi pensas — el via plej interna koro!

WANGEL

Jes, — el mia plej interna, suferanta koro mi tion pensas.

ELLIDA

Kaj ĉu vi *povas*? Ĉu vi povas permesi ke tio *okazu*!

WANGEL

Jes, mi povas. Mi povas — ĉar mi amas vin tiel arde.

ELLIDA

(mallaŭte kaj treme) Tiel proksime — tiel intime — mi do ligiĝis al vi!

WANGEL

Tion efikis la jaroj kaj nia kuna vivo.

ELLIDA

(kunfrapas la manojn) Kaj mi, — kiu tion ne perceptis!

WANGEL

Viaj pensoj sekvis aliajn vojojn. Sed nun do, — nun vi estas komplete liberigita de mi kaj de la mia. Kaj de la miaj. Nun via ĝusta vivo povas — remetiĝi sur — sur sian ĝustan spuron. Ĉar nun vi povas libere elekti. Kaj sub propra respondeco, Ellida.

ELLIDA

(kaptas sian kapon per la manoj kaj rigardas antaŭen al **Wangel**) Libere kaj — sub respondeco! Ankaŭ sub respondeco? — Estas transformo en tio ĉi!

(La ŝipfajfilo denove aŭdiĝas.)

LA FREMDULO

Ĉu vi aŭdas, Ellida! Nun fajfas la lastan fojon. Venu do!

ELLIDA

(turnas sin al li, rigardas lin fikse kaj diras per forta voĉo:) Neniam mi sekvos vin post tio ĉi!

LA FREMDULO

Vi ne sekvos!

ELLIDA

(kroĉas sin al **Wangel**) Ho, — neniam mi forlasos vin post tio ĉi!

WANGEL

Ellida, — Ellida!

LA FREMDULO

Do finite?

ELLIDA

Jes! Finite por ĉiam!

LA FREMDULO

Mi klare vidas. Estas io, kio estas pli forta ol mia volo.

ELLIDA

Via volo nenion plu potencas super mi. Por mi vi estas morta viro, — kiu revenis el la maro. Kaj tien reiros. Sed mi ne plu timas vin. Kaj vi min ne plu logas.

LA FREMDULO

Adiaŭ, sinjorino. (Li svingas sin trans la barilon.) De nun vi ne estas pli ol — trapasinta ŝippereo en mia vivo.

(Li eliras maldekstren.)

WANGEL

(rigardas ŝin dum momento) Ellida, — via animo estas kiel la maro. Ĝi havas kaj fluson kaj malfluson. Kio kaŭzis la transformon?

ELLIDA

Ho, ĉu vi ne komprenas, ke la transformo venis, — ke la transformo *devis* veni — kiam mi povis elekti en libereco.

WANGEL

Kaj la nekonateco, — ĝi ne logas vin pli?

ELLIDA

Nek logas, nek timigas. Mi povis rigardi en ĝin, — iri en ĝin, — se mi mem estus volinta. Nun mi povis elekti. Tial mi ankaŭ povis rezigni.

WANGEL

Mi komencas kompreni vin — iom post iom. Vi pensas kaj perceptas en bildoj — kaj en videblaj aperaĵoj. Via sopiro kaj aspiro al la maro, la logo al li, — al tiu fremda viro, — estis esprimo de vekiganta kaj kreskanta postulo pri libereco en vi. Nenio alia.

ELLIDA

Ho, mi ne scias, kion diri al tio. Sed vi estis bona kuracisto por mi. Vi *trovis*, — kaj vi kuraĝis *uzi* la ĝustan rimedon — la *solan*, kiu povis helpi min.

WANGEL

Jes, — en la ekstrema peno kaj danĝero ni kuracistoj kuraĝas multe. — Sed nun vi do revenos al mi, Ellida?

ELLIDA

Jes, kara, fidela Wangel, — nun mi revenos al vi. Nun mi povas. Ĉar nun mi venos al vi en libereco, — libervole, kaj sub respondeco.

WANGEL

(rigardas ŝin kore) Ellida! Ellida! Ho, imagu, ke nun ni du povos vivi tute unu por la alia —

ELLIDA

— kaj kun kunaj memoroj. Viaj — kiel ankaŭ miaj.

WANGEL

Jes, ĉu ne, vi kara!

ELLIDA

— kaj por niaj du infanoj, Wangel!

WANGEL

Niaj vi nomas ilin!

ELLIDA

Tiuj, kiujn mi ne posedas, sed kiujn mi scios gajni.

WANGEL

Niaj —! (kisas ĝoje kaj rapide ŝiajn manojn) Ho, — senfinan dankon pro tiu vorto!

(**Hilde, Ballested, Lyngstrand, Arnholm** kaj **Bolette** venas de maldekstre en la ĝardenon.)

(Samtempe multaj el la **junuloj** de la urbo kaj **somergastoj** ekstere sur la vojeto.)

HILDE

(duonlaŭte al **Lyngstrand**) Jen vidu — kiel novgefianĉiĝinte ŝi kaj patro aspektas!

BALLESTED

(kiu aŭdis ŝian eldiron) Estas somera tempo, fraŭlineto.

ARNHOLM

(rigardas al **Wangel** kaj **Ellida**) Nun la anglo forvojaĝas.

BOLETTE

(iras al la barilo) De ĉi tie oni povas plej bone vidi ĝin.

LYNGSTRAND

La lasta vojaĝo ĉi-jare.

BALLESTED

Baldaŭ ĉiuj markoloj estos fermitaj, kiel diras la poeto. Estas malĝojige, sinjorino Wangel! Kaj nun ni ja ankaŭ perdos vin por ioma tempo. Morgaŭ vi ja transloĝiĝos al Skjoldvik, mi aŭdas.

WANGEL

Ne, — ne okazos. Ĉar ĉi-nokte ni du redecidis.

ARNHOLM

(rigardas ilin alterne) Ah, — vere!

BOLETTE

(venas antaŭen) Patro, — ĉu estas vero!

HILDE

(proksimiĝas al **Ellida**) Ĉu vi tamen restos ĉe ni!

ELLIDA

Jes, kara Hilde, — se vi volas havi min.

HILDE

(luktante inter ploro kaj ĝojo) Ho! — imagu — ĉu mi volas —!

ARNHOLM

(al **Ellida**) Sed tio ĉi estas ja vera surprizo —!

ELLIDA

(ridetas serioze) Nu, jen vidu, sinjoro Arnholm —. Ĉu vi memoras, — ni parolis pri tio hieraŭ? Kiam oni fariĝis surtera estaĵo, — oni ne facile trovos la vojon reen — al la maro. Kaj ankaŭ ne al la mara vivo.

BALLESTED

Sed estas ja ĝuste kiel pri mia mara virino!

ELLIDA

Proksimume, jes.

BALLESTED

Nur kun tiu diferenco ke *la marvirino* — *ŝi mortos*. La homoj, kontraŭe, — ili povas sin akklam-aklimatizi. Jes, jes, — mi certigas al vi, sinjorino Wangel, — ili *povas* sin a-kli-matizi!

ELLIDA

Jes, en libereco ili povas, sinjoro Ballested.

WANGEL

Kaj sub respondeco, kara Ellida.

ELLIDA

(rapide, etendas al li la manon) Ĝuste *tiel* estas.

(La granda vaporŝipo glitas sensone elen de la fĵordo. La muziko aŭdiĝas pli proksime sur la tero.)

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK LA SINJORINO EL LA MARO ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project

Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a

format other than "Plain Vanilla ASCII" or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original "Plain Vanilla ASCII" or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this

work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.